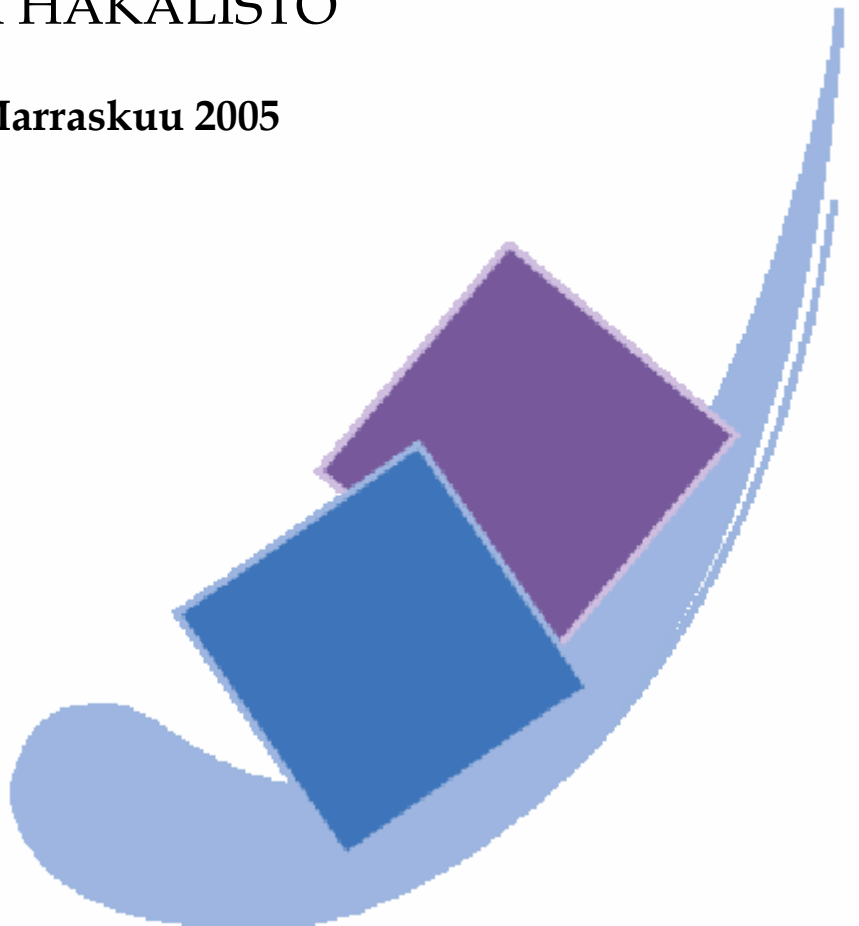

VARHAISKASVATUKSEN
OSAAMISKLINIKKA -HANKKEEN
ARVIOINTI

ARJA HAKALISTO

Marraskuu 2005

Tiivistelmä

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hanke on Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kehittämishanke, jota hallinnoi Imatran kaupunki. Osaamisklinikan pilottihankekunnat ovat Imatra, Joutseno ja Ruokolahti. Hankkeen toteutusaika on toukokuusta 2004 – toukokuuhun 2006. Hanketta rahoittavat Etelä-Suomen lääninhallitus ja kuntarahoitusosuudella Imatran ja Joutsenon kaupungit ja Ruokolahden kunta. Sen keskeisenä tavoitteena on varhaiskasvatuksen kehittäminen ja mallintaminen sekä erityisosaamisen seudullinen kehittäminen. Hankkeen tavoitteena on luoda Kaakkois-Suomeen varhaiskasvatuksen laaja-alainen osaamiskeskittymä. Siinä eri toimijat muodostavat varhaiskasvatuksen tutkimuksen, kehittämisen ja oppimisen toimintaverkoston, jossa mahdollistuu uusien palvelumallien kehittäminen.

Tämä selvitys on Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka – hankkeen arviointiraportti. Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan arviointi keskittyy varhaiskasvatuksen kehittämisen ja verkostoitumisen tavoitteiden keskeisiin prosesseihin. Arvioinnin kohteiksi valitut prosessit ovat Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan perustamien Asiantuntijatyöryhmän, Erityiskasvatustyöryhmän ja Rukkaset -työryhmän toiminnot, tuotokset ja tulokset. Kaikki työryhmät ovat osallistuneet seudullisen varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseen sekä työryhmäkohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen. Arviointiraportissa työryhmien edustajat arvioivat tavoitteiden saavuttamista ja Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan merkitystä seudullisen varhaiskasvatuksen kehittämisessä. Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka – hankkeen työskentelyn keskeisenä tuotoksena on saatu aikaan seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma SeutuVasu, jonka tuloksena eli välittöminä vaikutuksina on alueen päiväkodeissa ryhdytty tekemään yksikkökohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia, YksikköVasuja ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmia, LapsenVasuja. Alueelle on saatu osaamisklinikan työskentelyn kautta erityiskasvatuksen Resurssiryhmän suunnitteluraportti ja Latu-hankehakemus seudullisen resurssiryhmän aikaan saamiseksi. Osaamisklinikan toiminta on perustunut pääasiassa erilaisien työryhmien toimintaan ja verkostotyöskentelyyn sekä alueella järjestettyihin koulutuksiin. Työryhmä ja verkostotyöskentely on jalkautettu perustyon tasolle, joka on mahdollistanut ”moniäänisen” työskentelytavan. Arviointiprosessissa hahmottui Asiantuntijaryhmän ja Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka – hankkeen yhteistyö ja verkostorakenteen malli (s.30), joka havainnollistaa kehittämissuorituksen ja verkostojen eri tasoja ja tiedon siirron erilaisia väyliä. Samassa arviointiprosessissa muodostui kuva (s.30) asiakas- tai lapsilähtöisestä verkostotyönmallista, joka voi palvella lapsilähtöisen verkoston rakenteen näkyväksi tekemistä varhaiskasvatuksen alueella.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 VARHAISKASVATUKSEN OSAAMISKLINIKKA	7
2.1 Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan tehtävä ja tavoitteet	8
2.2 Hankesuunnitelman täsmennetyt tavoitteet ja tulokset	8
3 ARVIOINNIN TOTEUTUS	10
3.1 Pää tavoitteiden mukaiset projektin teoriat ja logiikat	10
3.2 Arvioinnin kohteeksi valitut prosessit	15
4 VARHAISKASVATUKSEN OSAAMISKLINIKKA – HANKKEEN ASiantuntija-ryhmän (Expertit) toiminta	16
4.1 Asiantuntijaryhmän toiminnan arviointi ja asiakirjasisältöjen analysointi	17
4.2 Asiantuntijatyöryhmän arvioinnin toteutus	21
4.3 Asiantuntijatyöryhmän arvioinnin tuloksia	22
4.3.1 Asiantuntijatyöryhmän arviot työryhmälle asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta	22
4.3.2 Asiantuntijatyöryhmän arviot henkilökohtaisten/työyhteisön tavoitteiden saavuttamisesta	24
4.3.3 Asiantuntijatyöryhmän arviot Varkin merkityksestä seudullisessa kehittämistyössä	26
4.3.4 Asiantuntijatyöryhmän arviot Varkin jatkohankkeen merkityksestä varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämistyössä	27
4.3.5 Asiantuntijatyöryhmän arviot työryhmätyöskentelyn tarpeellisuudesta tulevaisuudessa	27
4.3.6 Arviot Expertit työryhmätyöskentelyssä mukana olemisen merkityksestä työyhteisöille	28
4.3.7 Yhteenveto Asiantuntijaryhmän arvioinnin tuloksista	29

5 VARHAISKASVATUKSEN OSAAMISKLINIKKA – HANKKEEN ERITYIS-KASVATUSTYÖRYHMÄN (ERIKATIN) TOIMINTA	33
5.1 Erikat-ryhmän tarkoitus, tavoitteet ja arvioinnin kohteet	35
5.2 Erityiskasvatustyöryhmän arvioinnin tuloksia	36
5.2.1 Erityiskasvatustyöryhmän arviot työryhmälle asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta	36
5.2.2 Erityiskasvatustyöryhmän arviot Varkin merkityksestä seudullisessa kehittämistyössä	39
5.2.3 Erityiskasvatustyöryhmän arviot Varkin jatkohankkeen merkityksestä varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämistyössä	39
5.2.4 Erityiskasvatustyöryhmän arviot työryhmätyöskentelyn tarpeellisuudesta tulevaisuudessa	40
5.2.5 Arviot Erikat-työryhmätyöskentelyssä mukana olemisen merkityksestä työyhteisöille	40
6 VARHAISKASVATUKSEN OSAAMISKLINIKKA –HANKKEEN RUKKASET-TYÖRYHMÄN TOIMINTA	41
6.1 Rukkaset-työryhmän tavoitteiden saavuttamisen arviointi	42
6.2 Rukkaset-työryhmän arviot Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan merkityksestä seudullisen varhaiskasvatuksen kehittämistyössä	43
6.3 Rukkaset-työryhmän arviot Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan merkityksestä varhaiskasvatuksen kehittämistyössä kuntatasolla	44
7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	45
Lähteet	47
Liitteet	48

LUETTELO LIITTEISTÄ

- Liite 1. Asiantuntijatyöryhmän kyselylomake
- Liite 2. Asiantuntijatyöryhmän saatekirje
- Liite 3. Erityiskasvatustyöryhmän kyselylomake
- Liite 4. Erityiskasvatustyöryhmän saatekirje
- Liite 5. Rukkaset-työryhmän kyselylomake
- Liite6. Rukkaset-työryhmän saatekirje

LUETTELO KUVIOISTA

- Kuvio 1. Varkin tavoite: Varhaiskasvatuksen kehittäminen
Ohjelmien/projektien interventiologiikka malli(2001,7) Mukaillut Arja Hakalisto
- Kuvio 2. Varkin tavoite: Varhaiskasvatuksen seudullinen verkostoituminen
Ohjelmien/projektien interventiologiikka malli(2001,7) Mukaillut Arja Hakalisto
- Kuvio 3. Varkin tavoite: Varhaiskasvatuksen verkostoituminen (ulkoiset verkostot)
Ohjelmien/projektien interventiologiikka malli(2001,7) Mukaillut Arja Hakalisto
- Kuvio 4. Varkin tavoite: Varhaiskasvatuksen opetuksen ja tutkimuksen kehittäminen
Ohjelmien/projektien interventiologiikka malli(2001,7) Mukaillut Arja Hakalisto
- Kuvio 5. Varkin Asiantuntijaryhmän keskeisten prosessien kuvaus
- Kuvio 6: Asiantuntijaryhmän ja Varkin yhteistyö ja verkostorakenteen malli
- Kuvio 7: Asiakas- tai lapsilähtöinen verkostotyönmalli
- Kuvio 8: Varkin Erityiskasvatustyöryhmän keskeisten prosessien kuvaus
- Kuvio 9: Rukkaset-työryhmän tekemä Varkin seudullisen yhteistyön SWOT -analyysi

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hanke on Imatran kaupungin hallinnoima Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kehittämishanke. Hankkeessa luodaan Kaakkois-Suomeen varhaiskasvatuksen tutkimuksen, oppimisen ja palveluiden tuottamisen osaamisverkosto. Verkostossa koordinoidaan varhaiskasvatukseen, päivähöitoon, esiopetukseen, alkuopetukseen ja koululaisten iltapäivähöitoon ja muuhun toimintaan liittyvää erityisosaamista sekä kehitetään niiden palveluja ja luodaan uutta toimintaa. Hankkeen tarkoituksena on saada aikaan pysyvä rakenne Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen alueella tehtävään varhaiskasvatuksen kehittämistyön koordinointiin. Osaamisklinikan pilottihankekunnat ovat Imatra, Joutseno ja Ruokolahti. Hankkeen toteutusaika on toukokuusta 2004 – toukokuuhun 2006. Hanketta rahoittavat Etelä-Suomen lääninhallitus ja kuntarahoitusosuudella Imatran ja Joutsenon kaupungit ja Ruokolahden kunta. Tulevaisuuden tavoitteena on saada aikakaan Kaakkois-Suomesta puuttuva varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö.

Hankkeen tavoitteena on luoda Kaakkois-Suomeen varhaiskasvatuksen laaja-alainen osaamiskeskittymä, jossa eri toimijat muodostavat varhaiskasvatuksen tutkimuksen, kehittämisen ja oppimisen toimintaverkoston. Toimintaverkostossa mahdollistuu uusien palvelumallien kehittäminen. Hankkeen päätavoitteita ovat varhaiskasvatuksen seudullinen kehittäminen, verkostoituminen ja varhaiskasvatuksen opetuksen ja tutkimuksen kehittäminen.

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan arviointi keskittyy varhaiskasvatuksen kehittämisen ja verkostoitumisen tavoitteiden keskeisiin prosesseihin. Arvioinnin kohteiksi valitut prosessit ovat Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan perustamien Asiantuntijatyöryhmän, Erityiskasvatustyöryhmän ja Rukkaset-työryhmän toiminnot, tuotokset ja tulokset. Kaikki työryhmät ovat osallistuneet seudullisen varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseen sekä työryhmäkohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen. Tässä arviointiraportissa työryhmien edustajat arvioivat tavoitteiden saavuttamista ja Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan merkitystä seudullisen varhaiskasvatuksen kehittämisessä.

2 VARHAISKASVATUKSEN OSAAMISKLINIKKA

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan lähtökohtana ovat viime vuosina kunta-alalla esiin nostettu verkostoitumisen tarve. Verkostoitumisella pyritään vastaamaan laajenevien psykososiaalisten ongelmien, lisääntyvien oppimisvaikeuksien ja monimuotoisten palvelutarpeiden asettamiin haasteisiin. Samalla pyritään kehittämään toimijoiden osaamista ja tehostamaan varhaista auttamista sekä ennaltaehkäisyä. Tarkoituksena on luoda Kaakkois-Suomeen varhaiskasvatuksen osaamiseen, tutkimiseen, oppimiseen ja palveluiden tuottamiseen tähtäävä osaamisverkosto ja varhaiskasvatuksen kehittämis- ja osaamisyksikkö. Verkostossa koordinoitaan varhaiskasvatukseen, päivähoitoon, esiopetukseen, alkuopetukseen sekä koululaisten aamu- sekä iltapäivähoitoon ja toimintaan liittyvää erityisosaamista. (Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hankkeen hankesuunnitelma 2003)

Hankkeessa kehitetään erityisesti palveluja erityispäivähoitoon ja etsitään uusia malleja kuntien yhteistoiminnan avulla. Tarkoituksena on luoda uutta toimintaa, joka on alueella merkittävää ja tuo pysyvän parannuksen varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmään ja toimintatapoihin. Osaamisklinikan pilottihankekunnat ovat Imatra, Joutseno ja Ruokolahti. Hanketta rahoittavat Etelä-Suomen lääninhallitus ja kuntarahoitusosuudella Imatran ja Joutsenon kaupungit ja Ruokolahden kunta.

Hankkeen kohteena ovat lasten ja perheiden parissa työskentelevät ammattilaiset julkisella ja yksityisellä sektorilla sekä järjestöjen toimijat ja opiskelijat. Hankkeessa kehitetystä verkostoituneesta työtavasta hyötyvät lapset ja perheet, varhaiskasvatuksen ja lähialojen työntekijät sekä palvelujen tuottajat.

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan arvioinnin suorittaa tutkija Arja Hakalisto Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy:stä, Socomista. Arvioinnissa on kyse organisaation sisäisestä ulkopuolisesta arvioinnista. Arvioinnin kohteen rajaamisessa ja Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan toiminnan teorian logiikan, niin toiminnan prosessien kuin vaikutustenkin hahmottamisessa on käytetty Euroopan komission ohjelmien/projektien interventiologiikka mallia, jota on esitetty Stakesin julkaisussa Arviointi sosiaalipalveluissa. Katsaus arvioinnin peruskysymyksiin (2001,7).

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan arviointi toteutetaan prosessi- ja tulosarviointina. Jos kehittämishankkeen aikana on ilmennyt vaikuttavuusketjuja, ne tuodaan arvioinnissa esiin. Pitkän tähtäimen vaikutuksia voidaan tarkastella tai arvioida vasta toiminnan päättymisen jälkeen vuoden tai kahden kuluttua. Arviointi toteutetaan syys- marraskuussa 2005, jolloin kehittämisyksikön keskeiset prosessit ovat mahdollisimman pitkällä tai suoritettut. Jotkut prosessit jatkavat toimintojaan vielä 2006 kevään aikana.

2.1 Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan tehtävä ja tavoitteet

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka-hanke on yksi Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kehittämishankkeista. Hankkeessa luodaan Kaakkois-Suomeen varhaiskasvatuksen tutkimuksen, oppimisen ja palveluiden tuottamisen osaamisverkosto eli saadaan aikakaan Kaakkois-Suomeen täältä puuttuva varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö. Verkostossa koordinoidaan varhaiskasvatukseen, päivähoittoon, esiopetukseen, alkuopetukseen ja koululaisten iltapäivähoittoon liittyvää erityisosaamista sekä kehitetään niiden palveluja ja luodaan uutta toimintaa. Hanke on sateenvarjohanke, jonka ideana on saada aikaan pysyvä rakenne, osaamisklinikka, Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen alueella tehtävään varhaiskasvatuksen kehittämistyön koordinointiin. (Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hankkeen hankesuunnitelma 2003).

2.2 Hankesuunnitelman täsmennetyt tavoitteet ja tulokset

Hankkeen päätavoitteena on varhaiskasvatuksen huippuosaamisen kehittäminen ja mallintaminen sekä erityisosaamisen seudullinen kehittäminen. Hankkeen tavoitteena on luoda Kaakkois-Suomeen varhaiskasvatuksen laaja-alainen osaamiskeskittymä, jossa eri toimijat muodostavat varhaiskasvatuksen tutkimuksen, kehittämisen ja oppimisen toimintaverkoston, jossa mahdollistuu uusien palvelumallien kehittäminen. Hankkeessa luotavan osaamisklinikan toimintamallin avulla saavutetaan seuraavat tavoitteet:

- saadaan aikaan verkosto, joka tukee kuntien ja muiden toimijoiden varhaiskasvatukseen liittyvää kehittämistä
- luodaan pohjaa varhaiskasvatuksen seudulliselle kehittämis-, koulutus- ja arviointityötä tekeville yksiköille ja asiakaspalveluyksikölle

- varhaiskasvatuspalveluja käyttävät lapset ja perheet saavat korkeatasoisia tutkimukseen perustuvia palveluja
 - kuntien työntekijät, järjestöjen toimijat ja opiskelijat saavat mahdollisuuden hankkia täydennyskoulutusta, tehdä tutkimusta, suorittaa erikoistumisopintoja ja saada asiantuntija-apua
 - luodaan verkostoituneita, innovatiivisia ylikunnallisia ja sektorirajat ylittäviä oppimis- ja työympäristöjä
- mahdollistetaan työntekijöiden ammatillinen kehittyminen ja erityisosaamisen käyttäminen (Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hankkeen hankesuunnitelma 2003).

Hankkeen toiminnan tuloksena saadaan aikaan:

1. Selvitys pilottialueen toimintamallista
2. Entistä paremmin lapsen ja perheen tarpeet huomioon ottava varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmä
3. Seudullinen palvelujen, tutkimuksen ja koulutuksen verkostoitunut toimintamalli varhaiskasvatuksessa
4. Konsultaatiokäytännöt
5. Virtuaalinen yhteistyöfoorumi
6. Varhaiskasvatuksen uudet tutkimukseen perustuvat toimintamuodot ja kuntien varhaiskasvatussuunnitelmat
7. Opinnäytetyöt
8. Tutkimus varhaiskasvatuksen osaamisklinikan toiminnasta
9. Julkaisut (Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka esite).

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hankkeen tavoitteina ovat:

1. Varhaiskasvatuksen huippuosaamisen kehittäminen ja mallintaminen sekä erityisosaamisen seudullinen kehittäminen
2. Turvata lapsille ja lapsiperheille korkeatasoisia, asiakaslähtöisiä varhaiskasvatuspalveluja
3. Parantaa varhaiskasvatukseen liittyvää erityisosaamista seutukunnalla
4. Mahdollistaa täydennyskoulutus, tutkimuksen tekeminen ja erikoistumisopintojen suorittaminen varhaiskasvatuksessa toimiville työntekijöille
5. Liittää eri oppilaitokset kehittämistyöhön tarjoamalla yhteistyökenttä opetus- ja tutkimustyössä (Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka – hankkeen hankesuunnitelma 2003).

3 ARVIOINNIN TOTEUTUS

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan arvioinnissa keskitytään kehittämistoiminnassa toteutettujen prosessien ja tulosten arviointiin. Arviointi on tavoiteperusteista ja pohjautuu hanke-suunnitelmassa esitettyihin tavoitteisiin. Raportissa käytetään jatkossa Varhaiskasvatuksen osaamisklinikasta yleisesti käytössä olevaa Varkki lyhennettä. Muita raportissa käytettäviä käsitteitä ovat lyhenteet Vasu, jolla tarkoitetaan varhaiskasvatussuunnitelmaa ja SeutuVasu, jolla tarkoitetaan seudullista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Arvioinnin aluksi kehittämissuunnittelija ja arvioija kävivät yhdessä läpi Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan toiminnan ja teorian logiikkaa. (Paasio, 2003).

Kehittämistyön perustaksi annetut edellä mainitut viisi keskeistä tavoitetta kiteytyivät kolmeksi keskeiseksi tavoitteeksi, joita ovat:

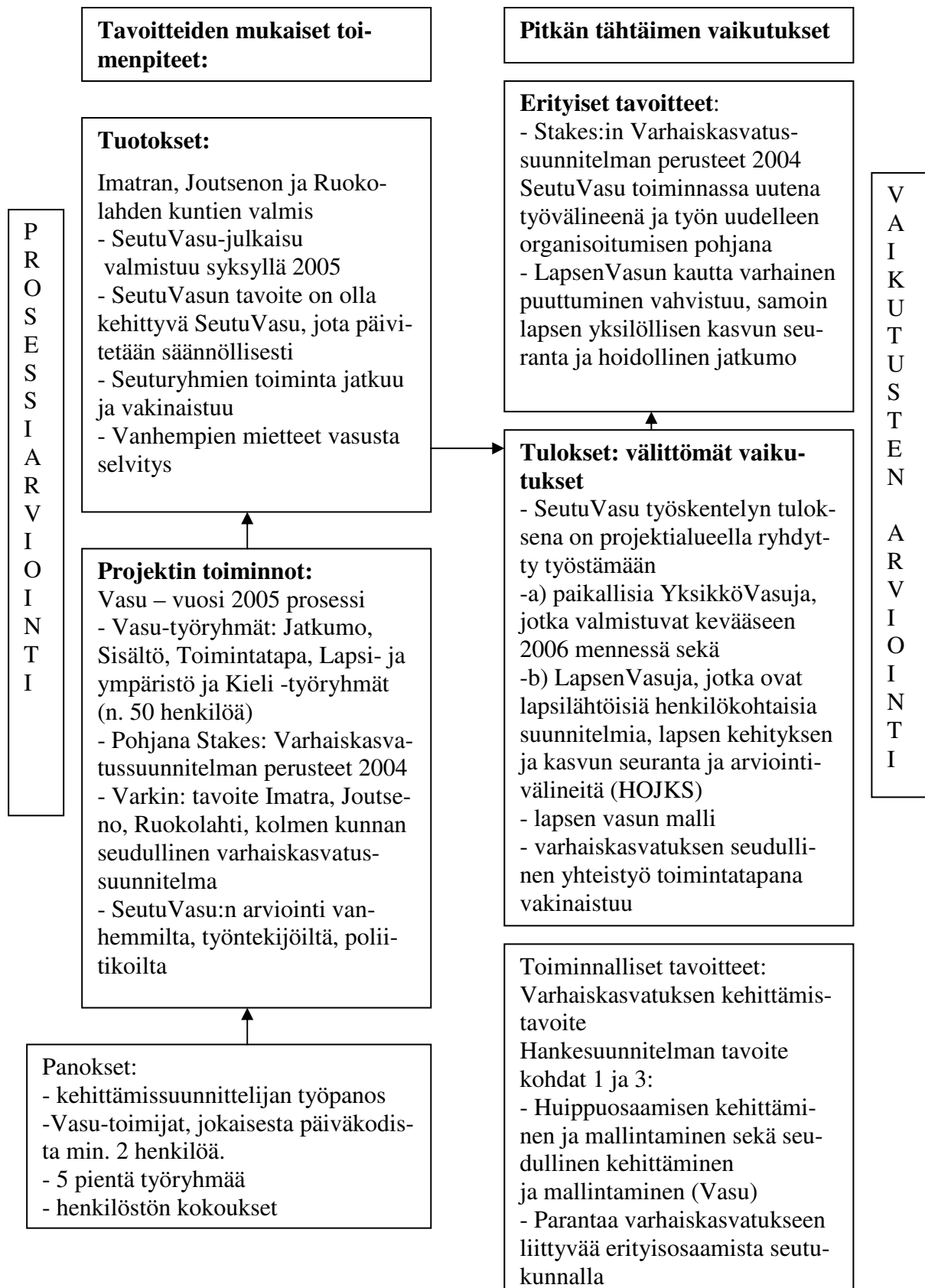
- 1) Varhaiskasvatuksen kehittämistavoite
- 2) Varhaiskasvatuksen seudullinen verkostoitumistavoite
- 3) Varhaiskasvatuksen opetuksen ja tutkimuksen kehittämistavoite

Jokaisen keskeisen tavoitteen kohdalla Varkin toiminnat purettiin ohjelmien/projektien interventiologiikka kaavion mukaiseksi esitykseksi. Niiden työstäminen helpottaa arvioitavien kohteiden löytämistä ja tarkentamista. Samalla osaamisklinikan toimintojen keskeiset prosessit havainnollistuvat. Kaaviot auttavat myös hahmottamaan karkeasti toimintojen kokonaisuutta ja moninaisuutta. Kolmen keskeisen tavoitteen alla on useita prosesseja. Arvioinnin kohteeksi on valittu vain keskeisimmät prosessit, jotka kaikki liittyvät varhaiskasvatuksen seudullisen verkostoitumisen tavoitteeseen ja SeutuVasun prosessien osalta varhaiskasvatuksen kehittämistavoitteeseen.

3.1 Pää tavoitteiden mukaiset projektin teoriat ja logiikat

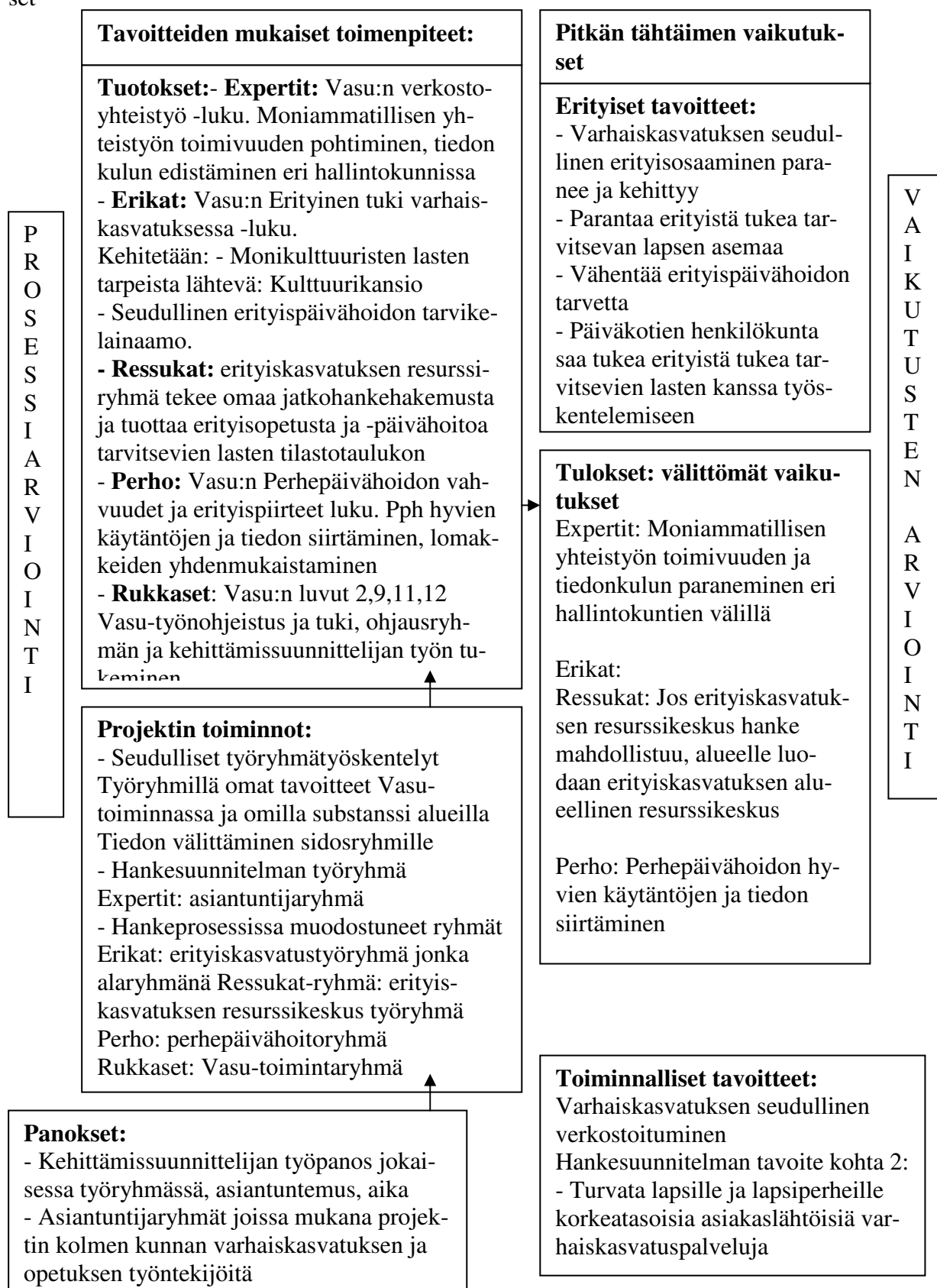
Seuraavissa kuvioissa esitetään kolmen keskeisen tavoitteen mukaiset interventiologiikkakaaviot. Niiden jälkeen esitetään arvioinnin kohteeksi valittujen keskeisten prosessien kuviot.

TAVOITE 1: VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄMINEN

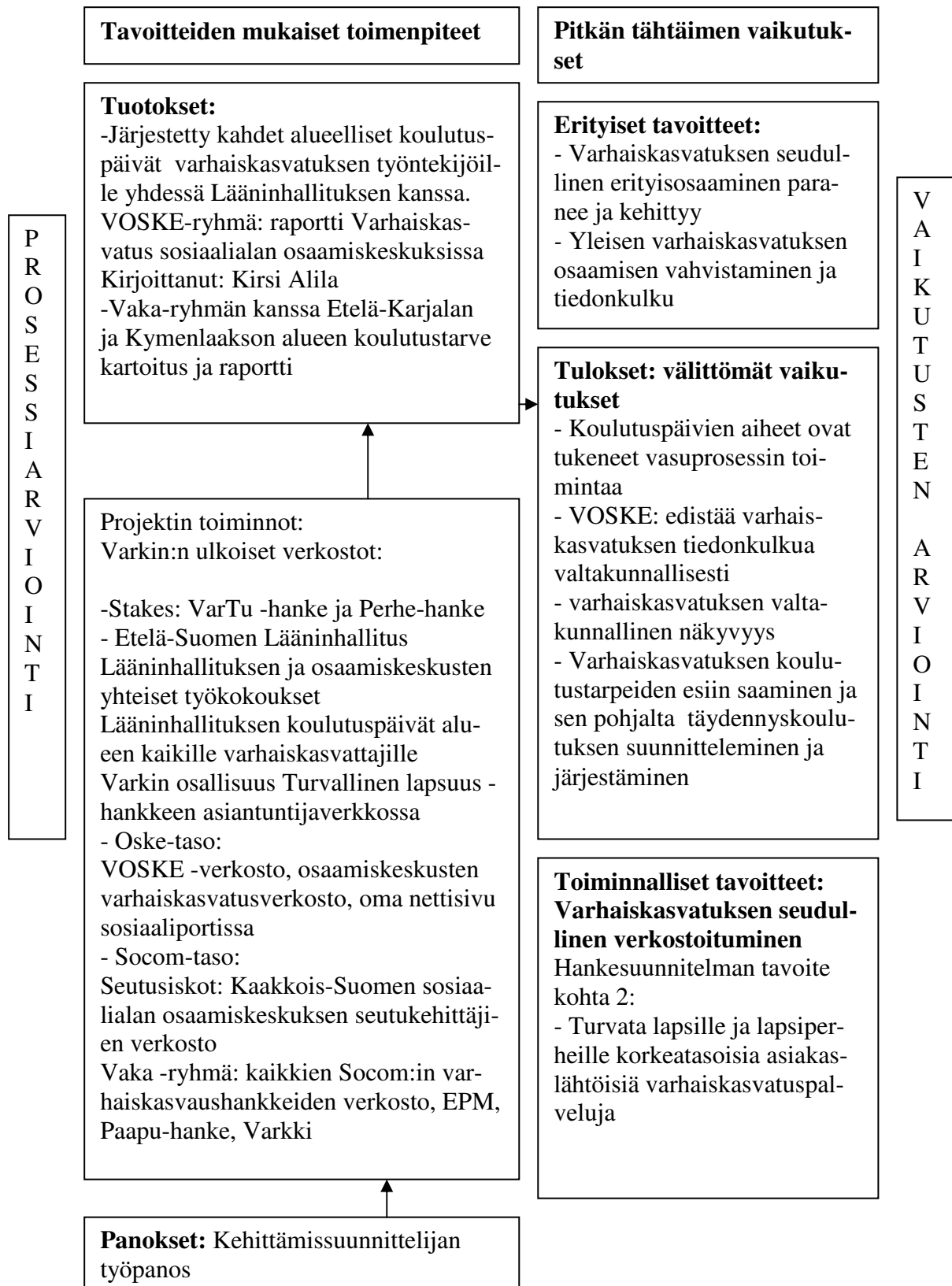
Kuvio 1. Varkin tavoite: Varhaiskasvatuksen kehittäminen
Ohjelmien/projektien interventio- ja vaikutusmalli (2001,7) Mukaillut Arja Hakalisto

TAVOITE 2: VARHAISKASVATUKSEN SEUDULLINEN VERKOSTOITUMINEN Sisäiset

Kuvio 2. Varkin tavoite: Varhaiskasvatuksen seudullinen verkostoituminen Ohjelmien/projektien interventiologiikka malli(2001,7) Mukaillut Arja Hakalisto

TAVOITE 2: VARHAISKASVATUKSEN VERKOSTOITUMINEN (Ulkoiset verkostot)

Kuvio 3. Varkin tavoite: Varhaiskasvatuksen verkostoituminen (ulkoiset verkostot)
Ohjelmien/projektien interventiologiikka malli(2001,7) Mukaillut Arja Hakalisto

TAVOITE 3 VARHAISKASVATUKSEN OPETUKSEN JA TUTKIMUKSEN KEHITTÄMINEN

Kuvio 4. Varkin tavoite: Varhaiskasvatuksen opetuksen ja tutkimuksen kehittäminen
Ohjelmien/projektien interventiologiikka malli(2001,7) Mukaillut Arja Hakalisto

Edellä kuvatun Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan kolmen keskeisen tavoitteen toiminnan mukaisten prosessien kuvauksen jälkeen valittiin arvioitavat prosessit. Prosessit liittyvät varhaiskasvatuksen seudullisen verkostoitumistavoitteeseen ja Vasu-prosessin osalta varhaiskasvatuksen kehittämisen tavoitteeseen. Arviointi keskitetään Varkin muodostamien kolmen seudullisesti verkostoituneen työryhmän Expertit, Erikat ja Rukkaset työryhmien työskentelyyn. Arviointi kohdistetaan työryhmien prosessien tuottamiin toimintoihin, tuotoksiin ja myös tuloksiin, jos välittömiä vaikuttavuusketjuja oli prosessin tässä vaiheessa havaittavissa.

3.2 Arvioinnin kohteeksi valitut prosessit

Arvioitavat prosessit kuuluvat kolmeen seudulliseen verkostotyöryhmään, joilla kullakin on ollut oma toiminnallinen tavoitteensa ja tehtävänsä.

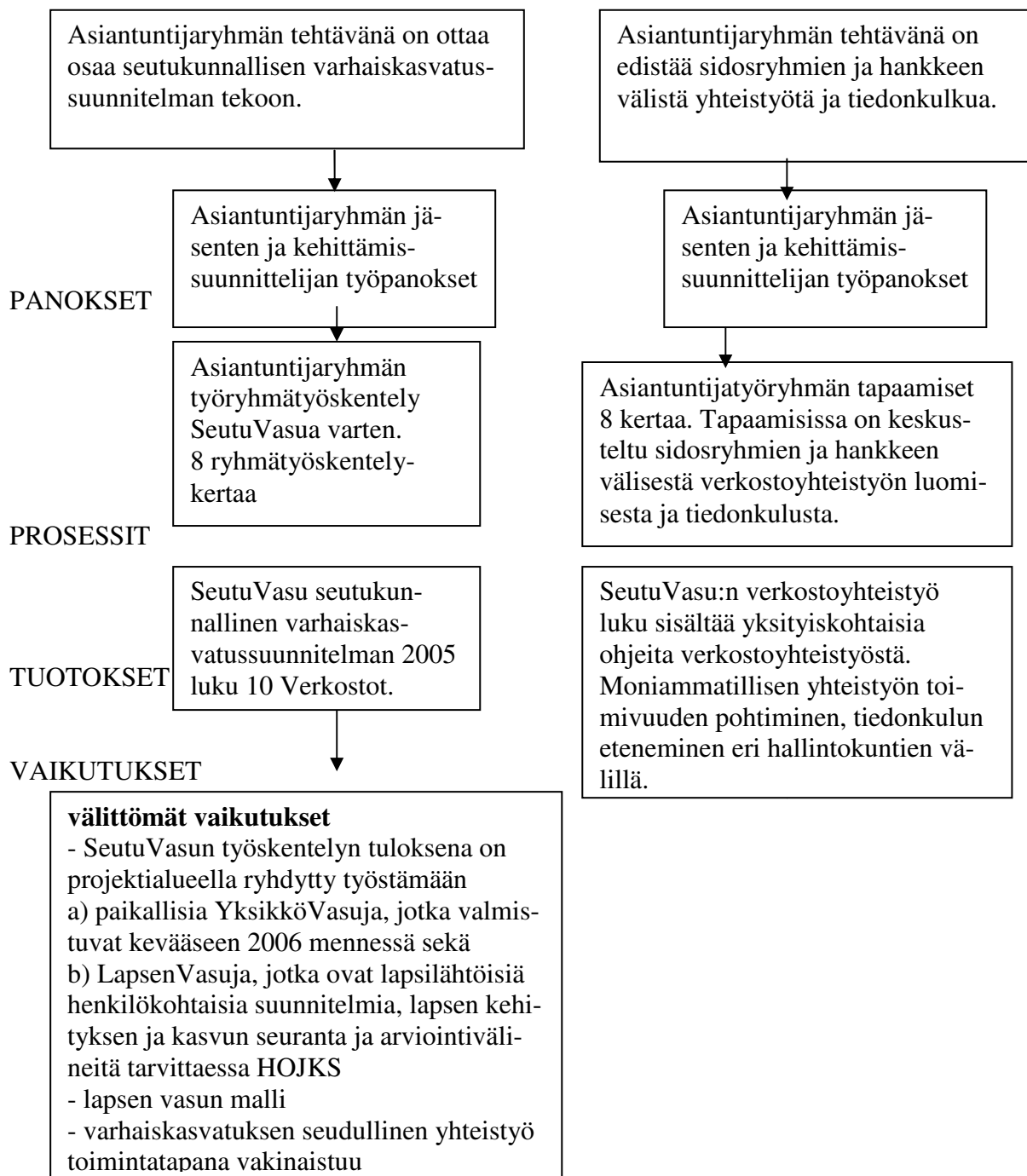
Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hankkeen **asiantuntijaryhmä, Expertit** tehtävänä on edistää sidosryhmien ja hankkeen välistä yhteistyötä ja tiedonkulkua. Lisäksi Expertit ottavat osaa seutukunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman tekoon. Hankesuunnitelmassa todetaan asiantuntijaryhmän tarpeellisuus. Sen mukaisesti pilottialueelta on koottu Imatran seudun varhaiskasvatuksen toimijoista asiantuntijatyöryhmä. Pilottialueen asiantuntijatyöryhmään on kuulunut edustajia eri toimijatahoilta kuten hankekunnista, ns. kolmannelta sektorilta sekä oppilaitoksista.

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hankkeen **erityiskasvatustyöryhmän, Erikatin** tehtäviä ovat mm. yhteisten käytäntöjen luominen seutukunnalliseen yhteistyöhön ja erityispalveluiden kehittämisen alueella. Lisäksi Erikat osallistuu seutukunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman tekoon.

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hankkeen aikana toteutetaan hankekuntien alueella seutukunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Vasu-prosessia on alkuvaiheessa suunnitellut **Rukkaset-ryhmä**. SeutuVasun toteuttaminen tapahtuu Toimintaryhmän avulla. Ryhmään kuuluu edustaja jokaisesta hankekunnan päiväkodista ja perhepäivähoidosta. Lisäksi Toimintaryhmässä on edustus perusopetuksesta. (Socom nettisivut, www.socom.fi).

4 VARHAISKASVATUKSEN OSAAMISKLINIKKA -HANKKEEN ASiantuntija-ryhmän (EXPERTIT) TOIMINTA

Asiantuntijaryhmän toiminnalliset tavoitteet liittyvät varhaiskasvatuksen seudullisen verkostoitumisen ja hankesuunnitelman tavoitteeseen: Turvata lapsille ja lapsiperheille korkeatasoisia asiakaslähtöisiä varhaiskasvatuspalveluja.

Kuvio 5. Varkin Asiantuntijaryhmän keskeisten prosessien kuvaus

Edellisellä sivulla on kuvattu Asiantuntijaryhmän keskeisten prosessien mukaiset toiminnan teoriat ja logiikat. Kaavion pohjana on käytetty samaa ohjelmien/projektien interventilogiikkakaaviota kuten projektin päätavoitteiden esittelyssä sivulla 5. Prosessien kohdalla voidaan löytää sama projektin tavoitteiden mukainen logiikka kuten päätavoitteiden kohdalla. Esityksessä edetään silloin yksityiskohtaisemman ja syvemmän kuvauksen tasolle. Kuvaus havainnollistaa prosessien halutut vaikutukset ja prosessien tavoitellun etenemisen. Sen pohjalta arvioinnissa on helpompi edetä etsimään vastauksia mihin tosiasiaassa toiminnassa päästiin, miten asetetut tavoitteet ja toivotut vaikutukset saavutettiin.

4.1 Asiantuntijaryhmän toiminnan arviointi ja asiakirjasisältöjen analysointi

Asiakirjasisältöjen analysointi kohdistuu kaikkeen Asiantuntijaryhmän toiminnasta dokumentoituun aineistoon. Niitä ovat Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hankkeen Asiantuntijaryhmän palaverien muistiot, joita oli 26.9 mennessä viisi kappaletta. Lisäksi Vasu-prosessista Asiantuntijaryhmä on osallistunut SeutuVasun työstämiseen ja siihen liittyviin työryhmiin ja koulutuksiin. Keskeinen Asiantuntijaryhmän tuotos on SeutuVasun Verkostot-osuus.

Asiakirjoista kootut tavoitteellisten toimintaprosessien teemat ovat pohjana lopullista arviointia tehtäessä. Asiantuntijaryhmän muistioista nousi esiin kaksi sisällöllistä teemaa. Teemat voidaan yhdistää kahteen työryhmän toiminnalle asetettuun tavoitteeseen. Toiseen teemaan liittyvät asiat voidaan yhdistää Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan hankesuunnitelmassa asiantuntijaryhmän tehtäväksi ja tavoitteiksi määritellyyn **1) tavoitteeseen edistää sidosryhmien ja hankkeen välistä yhteistoimintaa ja tiedonkulkua**. Toinen esiin tuleva teema liittyy **2) Vasu Vuosi 2005** liittyvään **Asiantuntijaryhmän tavoitteeseen toteuttaa seudullisen varhaiskasvatussuunnitelma hankekuntien alueelle**.

Työryhmän ensimmäiseen tavoitteeseen **edistää sidosryhmien ja hankkeen välistä yhteistoimintaa ja tiedonkulkua liittyviä teemoja** olivat esim. seuraavat työryhmän keskustelemaat asiat:

Teema 1) Verkostot, moniammatillinen yhteistyö

- Moniammatillinen yhteistyö asiantuntijaryhmän kesken
- Tiedon kulku kuntien sisällä sekä kuntien välillä, varhainen puuttuminen ja verkostoyhteistyö

- Aluelähtöisyyden huomioiminen kaikessa yhteistyössä eri toimijoiden kesken, koska eri kunnat ja niiden sisällä olevat alueet ovat hyvin erilaisia keskenään.
- Työryhmän jäsenillä tulisi olla tiedossa kaikki verkostot, joiden kautta saisi yhteyden esimerkiksi kiertävään erityislastentarhanopettajaan.
- Henkilöstön vaihtuvuudesta tai osaamisesta johtuvaa toimimattomuutta poistetaan myös siten, että tilanteiden varalle on sovitut toimintakäytännöt ja mallit, joita esim. perehdytysjärjestelmät, käsikirjat, ohjeistot ja muu materiaali tukee. Miten hoidetaan esim. päiväkodin ja neuvolan yhteistyö, jos neuvola ei fyysisesti sijaitse päiväkodin lähellä?
- Ns. käsite-erimielisyyksien laimentaminen/poistaminen sekä erilaisten keinojen ja menetelmien pohtiminen/kehittäminen keskustelun helpottajaksi ja aikaansaamiseksi.

Teema 2) Lapsen näkökulman huomioiminen

- Lapsen näkökulman määrittelemisen ammatillisista tai hallinnollisista tms. rajoista riippumatta
- Keskustelua erilaisista käytännöistä, joita toteutetaan lastenneuvoloissa, kolmannella sektorilla, koulussa ja päivähoidossa.
- Eri yksiköiden ”rajoja” (esim. päiväkotia ja perhepäivähoitoa) tulisi madaltaa, että toimittaisiin lapsen parhaaksi ja hyväksi.
- Perheen tukeminen koettiin tärkeänä ja kasvatuskumppanuutta on vahvistettava.
- Lastensuojelutyön ja päivähoidon rajapintojen määrittelytyö koettiin myös tärkeäksi tehtäväksi varhaiskasvatuksellisen kokonaiskäsityksen muodostamisessa.
- Keskustelua käytiin paljon lastensuojelusta, ongelmatilanteista, vanhempien osallisuudesta.

Teema 3) Käytäntöjen yhtenäistäminen ja hyvien käytäntöjen jakamisen

Hyvien käytäntöjen mallintaminen on yksi Experteille mietityistä konkreettisimmista tehtävistä. Keskustelua on käyty siitä mitä käytäntöjä on ja mitä pitäisi ottaa käyttöön. Etenkin varhaisen auttamisen, tukemisen ja puuttumisen teemat tulevat muistioissa esiin. Seuraavia malleja esitettiin useissa ryhmän tapaamisissa.

- Asiantuntijaryhmä näki yhtenä tehtävänä käytäntöjen yhtenäistämisen mahdollisuuksien mukaan. Käytänteitä pyritäisiin jakamaan eri kuntien sekä eri tahojen kesken avoimessa hengessä.
- Yhtenä alueella toiminnassa olevana mallina todettiin Huolen puheeksiotto -malli.

- Imatralla aloittava perushenkilöstölle tarjottava tukitiimi, johon on suunniteltu työryhmäksi lääkäriä, psykologia ja sosiaalityöntekijää. Tukitiimi voisi kiertää työpaikoilla antamassa tukea henkilöstölle vaikeissa kysymyksissä. Expertit-ryhmän mielestä siinä olisi ehdottomasti oltava myös kasvatustieteen asiantuntija mukana, mikä osaltaan edesauttaisi yhteistyötä terveys-, sosiaali- ja koulutoimen välillä.
- Varhaiskasvatuksen oppilashuoltoryhmän kohdalla todettiin Joutsenossa toimivan tällä periaatteella ns. oppilashuoltoryhmä, ”Hyvähoiva-ryhmä Pulpilla” – malli.
- Joissain kunnissa on nimetty jokaiseen päiväkotiin ”oma sosiaalityöntekijä”.
- Eri toimintamalleja olisi syytä kerätä eri alueilta talteen ja hahmottaa niitä esim. sähköisillä ilmoitustauluilla.
- SeutuVasuun voisi esimerkiksi tehdä taulukot huolimittarin tapaan, jossa toimintaohjeita erilaisten tilanteiden varalle.

Teema 4) Tulevaisuudessa peruspalveluita kehittävä tehtävä

- Keskustelua käytiin peruspalvelujen yhteisistä uusista menetelmistä ja käytännöistä, joilla voidaan ennaltaehkäistä monia ns. korjaavia toimenpiteitä, kuten esim. lasten psykiatrisia tai lastensuojelullisia toimenpiteitä. Näin myös asiantuntijaryhmän työ sijoittuu laajempaan viitekehykseen. Avoimuus asiantuntijaryhmän sisällä sekä sen omiin verkostoihin nähtiin tärkeänä.

Työryhmän toinen tavoite **Vasu Vuosi 2005** liittyvän **seudullisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen hankekuntien alueelle** muodosti työryhmän työskentelyssä oman prosessin.

Sen tavoite oli työryhmätyöskentelyssä selkeä: Vasu Vuosi 2005 -prosessissa oli tarkoituksena toteuttaa seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma hankekuntien alueelle. Vasu-prosessia oli suunnitellut Rukkaset-ryhmä, joka muodostuu hankekuntien päivähoidon johdon edustajista. Varsinainen toiminta tapahtui toimintaryhmässä ja edelleen yksiköissä. Toimintaryhmä muodostui lähinnä päiväkodinjohtajista ja perhepäivähoidonohjaajista. Asiantuntijaryhmä sai kutsun toimintaryhmän teemakokoontumisiin ja koulutuksiin. Myös muuten Asiantuntijaryhmän osuutta seudullisen varhaiskasvatussuunnitelman teossa tarvittiin. Aluksi ryhmä sai kommentoitavakseen Stakesin tekemän Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2004). Asiantuntijaryhmä sai kutsun Vasutoimintaryhmän tilaisuuksiin. Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan Erikat-ryhmä teki tutustumismatkan Tampereen resurssikeskukseen 28.1.2005 ja asian-

tuntijaryhmästä tutustumistilaisuuteen osallistui kaksi jäsentä. Experteillä oli mahdollisuus osallistua Vasu-iltapäiviin.

Asiantuntijaryhmän yhdeksi tehtäväksi oli Vasu-prosessin kuluessa muodostunut tuottaa kesään 2005 mennessä SeutuVasun osuus verkostoyhteistyöstä. Vasu-prosessissa työryhmä pohitti omia yhteistyökäytäntöjään. Stakesin Vasu todettiin sektorikeskeiseksi ja seutukunnalle olisi parempi lapsilähtöisempi malli. Työryhmä linjasi SeutuVasua oman seudun malliksi, joka voi poiketa monilta osin muiden seutukuntien varhaiskasvatussuunnitelmista. Työryhmä päätyi omassa kaaviomallissaan asettamaan lapsen keskelle kaaviota, koska kaikessa toiminnassa olisi syytä lähteä lapsesta eikä niinkään hoitomuodosta tai tahosta. SeutuVasussa oli hyvä lähteä liikkeelle lapsesta (lapsilähtöisyys/-keskeisyys). Työryhmä mietti: Mitä on lapsilähtöisen toiminnan tavoite? Millaisia periaatteita on ja minkälaiset ovat toimintatavat ja -käytännöt? SeutuVasusta tulisi löytyä tavoitteena mm. eri sektorien työnjako, yhteistyön muodot, avoimuus toimijoiden kesken jne. Verkostotyön tavoitteet ja toimintamallit olisi siis syytä kirjata SeutuVasuun lapsen näkökulmasta.

Expert-ryhmän osuus SeutuVasussa liittyi verkostotyön kohtaan ja tavoitteena oli selventää Stakesin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden asiat käytännössä tällä seudulla, sekä lisätä valtakunnan tason suunnitelmasta mahdollisesti puuttuvat osiot SeutuVasuun. Työryhmässä jokainen jäsen mietti ja kirjoitti ylös, mitä periaatteita, tavoitteita ja toimintakäytäntöjä yhteistyöverkoston toiminnalta odotetaan. Myös lapsilähtöisyyden käsite tuli määritellä SeutuVasuun. Käytiin keskustelua SeutuVasun Verkostoyhteistyö-osiosta ja siihen annettiin hyviä kommentteja ja materiaalia, jonka kehittämissuunnittelija kokosi Joutsenon kelto Annamari Voutilaisen kanssa kesän aikana ensimmäiseksi luonnosversioksi. Expertit-ryhmä sai SeutuVasun kommentoitavakseen heti ensimmäisen version valmistuttua ja jatkaa vasutyötä myös syksyllä tarpeen mukaan. Mm. lapsilähtöisyyden käsitteen määrittely jäi vielä osittain keväällä kesken. Työryhmä jatkoi työskentelyään syksyllä ja sai valmiiksi Verkostot-luvun SeutuVasuun.

4.2 Asiantuntijatyöryhmän arvioinnin toteutus

Arviointimenetelmänä käytettiin kyselyä, joka kohdistettiin asiantuntijatyöryhmän jäsenille. Kysely painottui työryhmän kahden tavoitteen tarkasteluun. Osa kyselystä kartoitti ryhmän

oman työskentelyn tavoitteiden arviointia ja osa Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan toiminnan ja tavoitteiden arviointia. Arviointikysymyksien muodostumiseen vaikutti työryhmälle asetetut tavoitteet ja muistioiden kautta saatu tieto työryhmän toiminnasta.

SeutuVasuun liittyvät arviointikysymykset:

- 1) Tavoittiko työryhmä sille asetetut SeutuVasuun liittyvät tavoitteet?
- Millaiset asiat ovat edesauttaneet tai estäneet tavoiteltavaan suuntaan etenemistä
- 2) Työryhmätyöskentelyn tarpeellisuus tulevaisuudessa
- 3) Mikä on Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan merkitys SeutuVasun syntymisessä?
- 4) Mikä on Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan merkitys varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämisessä tulevaisuudessa? Mitä olisi tapahtunut ilman Varkkia?

Sidosryhmien välisen verkostoyhteistyön ja tiedonkulun edistämiseen liittyvät arviointikysymykset:

- 5) Tavoittiko työryhmä sille asetetut sidosryhmien ja hankkeen verkostoyhteistyön sekä tiedonkulun edistämiseen liittyvät tavoitteet? Mikä toimi mikä ei toiminut ja miksi? Konkreettiset ratkaisut tai uudet toimintatavat? Toimintamallien kehittäminen tiedonkulun parantamiseksi.
- 6) Millaiset asiat ovat edesauttaneet tai estäneet haluttuun suuntaan etenemistä?
- 7) Mikä on työryhmätyöskentelyn tarpeellisuus tulevaisuudessa verkostoyhteistyön ja tiedonkulun edistämiseksi?
- 8) Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan merkitys/rooli tulevaisuudessa verkostoyhteistyön ja tiedonkulun edistämisessä?

Kysely työryhmätyöskentelyyn osallistuneille suoritettiin 17.10.2005 Expertit-työryhmän kokouksen alussa. Kokouksesta poissaoleville työryhmän jäsenille kysely lähetettiin postissa. Työryhmään kuuluu 13 varhaisenvuorovaikutuksen asiantuntijaa kaikista kolmesta hankunnasta. Kyselystä palautui 8 vastauslomaketta. Kyselyn vastausprosentti 62 % oli kohtuullinen. Tekstissä sitaateissa olevat ja kursivoidut kohdat ovat suoria lainauksia vastauksista.

4.3 Asiantuntijatyöryhmän arvioinnin tuloksia

4.3.1 Asiantuntijatyöryhmän arviot työryhmälle asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta

Asiantuntijaryhmän jäsenille osoitetussa arviointikyselyssä vastaajia pyydettiin nimeämään työryhmän keskeiset tavoitteet ja arvioimaan sitä kuinka työryhmä oli saavuttanut sille asetettavat tavoitteet. Työryhmä arvioi omaa työtään ryhmälle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen suhteen. Avovastauksissa työryhmä nimesi viisi työskentelyn tavoitetta: 1) varhaiskasvatuksen sidosryhmien välisen yhteistyön, 2) verkostoitumisen, 3) Vasu-työskentelyn, 4) toimivat varhaiskasvatuksen toimintamallit ja 5) lapsen huomioimisen. Suurin osa kyselyyn vastanneista 6/8 työryhmän jäsenistä määritteli työryhmän keskeisenä tavoitteena olleen varhaiskasvatuksen sidosryhmien välisen yhteistyön ja 4/8 verkostoitumisen. Alueellisen varhaiskasvatussuunnitelman aikaansaaminen oli ollut viiden työryhmän jäsenen keskeinen tavoite. Toimivien varhaiskasvatuksen toimintamallien ja yhteistyökäytäntöjen esiintuominen mainittiin ryhmän tavoitteeksi yhdessä ja lapsen huomioonottaminen kahdessa vastauksessa.

Varhaiskasvatuksen **sidosryhmien välisen yhteistyön** todettiin toteutuneen yli kuntarajojen tutustumalla alan ammattilaisiin ja saamalla tietoa eri yhteistyötahojen toiminnasta. Asiantuntijuuden monialaisuus esim. kolmannen sektorin yhteistyö perheiden parhaaksi tuotiin esiin. Yhteistyön arvioitiin toteutuneen osissa vastauksia hyvin tai erittäin hyvin. Yhteistyön lisäämisessä tavoitteet olivat toteutuneet osin käytännön tasolla ja keskustelua oli ollut runsaasti. Toisaalta ryhmän kokoonpanon muutosten todettiin jarruttaneen edistymistä. Työskentelyä kuvattiin tiiviiksi, mutta yhteistä linjaa haettiin vielä. Yhteistyömalli oli alkanut selkiintyä. Kyselyn monivalintaväittämässä työryhmätyöskentelyn arvioitiin lisänneen oman sidosryhmän ja Varkin välistä yhteistyötä kolmessa vastauksessa hyvin suuressa ja kolmessa melko suuressa määrin. Kahdessa vastauksessa yhteistyön koettiin lisääntyneen vähäisessä määrin. Työryhmä koki yhteistyön parantuneen etenkin oman ja muiden työryhmään kuuluvien organisaatioiden välillä. Oman ja muiden työryhmään kuuluvien yhteistyön koettiin parantuneen työskentelyn aikana neljässä vastauksessa hyvin suuressa määrin ja kahdessa vastauksessa melko suuressa määrin. Yhdessä vastauksessa sen koettiin parantuneen vähäisessä määrin.

Verkostoitumistavoitteiden arvioitiin toteutuvan vähitellen. Verkostoihin tutustumistyöskentelyä kuvattiin tiiviiksi, mutta yhteistä linjaa haettiin vielä. Verkostojen kehittämisestä todettiin, että verkostoja oli luotu, mutta ne jäivät osittain elämään ”omaa elämäänsä.” Niitä ei osa-

ta vielä täysin hyödyntää. Yksi neljästä verkostotavoitteen keskeiseksi tavoitteeksi määritettiin arvioi, että asiantuntijaverkoston luominen tiedonkulkua varten oli saavutettu ja että verkostoja oli hyödynnetty hienosti. Eri sidosryhmien asiantuntijuus oli saatu ryhmään. Monivalintaväittämissä todettiin työryhmän saavuttaneen sille asetetut sidosryhmien ja hankkeen verkostoyhteistyön ja tiedonkulun edistämiseen liittyvät tavoitteet melko suuressa määrin (8/8).

SeutuVasu-prosessin nimesi keskeiseksi työryhmän tavoitteeksi kuusi (6/8) kyselyyn vastannutta. Tutustuminen valtakunnalliseen Vasuun ja sen kommentointi oli toteutettu hyvin. SeutuVasun työskentelyssä todettiin työryhmän jäsenten saaneen tuoda ideoita ja hyviksi todettuja menetelmiä ja yhteistyökäytäntöjä työryhmään, josta ne yhteenvetona työstettiin kirjallisesti SeutuVasuun. Todettiin, että *”toteutettujen yhteistyömallien esittely sujui hyvin, mutta ryhmän asiantuntemusta olisi voitu käyttää vielä ”tehokkaammin” hyväksi esim. seutuvasussa.”* Vasu-prosessin arvioitiin omalta osaltaan kehittäneen alueellista varhaiskasvatusta. Monivalintaväittämissä Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan toiminnan arvioitiin hyvin suuressa määrin vaikuttaneen SeutuVasun aikaansaamiseen (7/8). Yhdessä vastauksessa sen arvioitiin vaikuttaneen SeutuVasun toteutumiseen melko suuressa määrin. Kaikki vastaajat arvioivat Expertit-työryhmän tavoittaneen sille asetetut Seutu Vasuun liittyvät tavoitteet melko suuressa määrin.

Toimivien varhaiskasvatuksen toimintamallien ja yhteistyökäytäntöjen esiintuomisen oli tavoitteena yhdellä ja **lapsen huomioonottaminen** yhdistämällä voimavarat lapsiin kohdistuviksi oli tavoitteena kahdessa vastauksessa. Toimintamalleista ja yhteistyökäytännöistä työryhmän kuvattiin keskustelleen runsaasti. Tavoite oli saavutettu hyvin. Tavoitteiden arvioitiin *”toteutuvan pikku hiljaa ajan kuluessa, ei hetkessä.”* Monivalintaväittämistä neljä vastaajaa oli hyvin suuressa määrin sitä mieltä, että työryhmätyöskentelyssä hyviä käytäntöjä pyrittiin jakamaan eri kuntien sekä eri tahojen kesken. Neljässä vastauksessa sen arvioitiin toteutuneen melko suuressa määrin. Kolme vastaajaa oli saanut hyvin suuressa määrin ja kaksi melko suuressa määrin tietoa alueella toimivista hyvistä varhaiskasvatukseen liittyvistä työtavoista. Kolme vastaajaa arvioi saaneensa tietoa vähäisessä määrin.

4.3.2 Asiantuntijatyöryhmän arviot henkilökohtaisten/työyhteisön tavoitteiden saavuttamisesta

Työryhmän jäseniä pyydettiin kyselyssä nimeämään omat henkilökohtaiset tai työyhteisön tavoitteet työryhmätyöskentelyn suhteen ja arvioimaan niiden toteutumista. Työskentelyn henkilökohtaiset tavoitteet voi teemoitella seitsemään teemaan. Ne olivat 1) tuoda oma osaaminen alueen käyttöön (4/8), 2) verkostoituminen (verkostoitua itse tai viedä tietoa omaan verkostoon)(3/8), 3) yhteistyön lisääminen varhaiskasvatusasioissa (2/8), 4) oman työn kehittäminen (1/8), 5) SeutuVasu työskentely (1/8), 6) käytännön työelämän tarpeiden, haasteiden ja mahdollisuuksien hahmottaminen (1/8), 7) ja luoda yhteisymmärrys ja työskentelykehikkoseudulliselle yhteistyömallille ja sen työstämiselle ryhmässä(1/8).

Henkilökohtaisissa tavoitteissa ilmeni halu **tuoda oma tai työpaikan osaaminen alueen käyttöön**. Arvioissa tuli esiin oma osallistuminen ryhmän toimintaan. Positiivisimmat arviot olivat niillä työryhmän jäsenillä, jotka olivat tuoneet esiin omaa tai työpaikkaansa liittyvää osaamista. ” *Kaikki tavoitteet ovat jo osittain toteutuneet. Tämä on tietenkin vain alku, josta on hyvä jatkaa. Prosessi vie aikaa. Käytännöt muotoutuvat hiljattain.* ” ” *Keskustelu oli avointa, mutta vielä alkutekijöissään.* ” ” *Koin olleeni passiivinen työryhmän suhteen, vaikea irrottaa tähän työaikaan muiden työpaineiden keskellä.* ”

Henkilökohtaisissa **verkostoitumistavoitteissa** tuli esiin tavoite laajentaa omaa työverkostoaan, halu jakaa tietoja ja taitoja sekä olla mukana uudessa ajattelussa toimittaessa perheiden kanssa. Siinä haluttiin löytää uusia kumppaneita ja moniammatillista näkökulmaa, hyödyntää olemassa olevia voimavaroja, ammattitaitoa, työkäytäntöjä ja mahdollisuuksia. Toisaalta tuli esiin halu viedä moniammatillisuuden näkökulmaa ja yhteistyötä eteenpäin omaan verkostoon ja kentälle. Henkilökohtaisten tavoitteiden arvioitiin toteutuneen hyvin. ” *Ennalta ehkäisevän lasten ja perheiden kanssa tehtävän työn verkostojen voimavarat ovat välittyneet tavoitteeni mukaan oman työni avuksi ja sen sisällön kehittämiseen.* ” ” *Hyvin! Pitäisi vain muistaa ryhmän käyttö työssään eli suoraa kontaktia myös. Ehkä aikaa vielä enemmän työskentelyyn ryhmässä.* ”

Yhteistyön lisääntymisessä varhaiskasvatukseen liittyvien asioiden kohdalla omat henkilökohtaiset tavoitteet koettiin osin jo toteutuneen. ” *Kaikki (Henkilökohtaiset) tavoitteet ovat jo*

osittain toteutuneet. Tämä on tietenkin vain alku, josta on hyvä jatkaa. Prosessi vei aikaa. Käytännöt muotoutuvat vasta hiljattain.” Kiinnostuksen herääminen yhteistyön kehittämiseen työryhmässä koettiin tärkeäksi.

Henkilökohtaisissa tavoitteissa **oman työn kehittäminen** liittyi haluun oppia laajempia näkökulmia asioille ja saada neuvoja oman työn kehittämisessä. **Moniammatillisuus** koettiin rikkautena. Tavoite yhdistettiin Vasu-työskentelyyn, jossa oma tavoite oli toisessa vastauksessa saavutettu hyvin ja toisessa tyydyttävästi. Esteenä ilmaistiin, ettei ole riittävästi päästy osallistumaan kokouksiin tai eri Vasu-koulutuksiin, jolloin *”on jäänyt vähän hajanainen kuva ja olo asioista.”*

Henkilökohtaisissa tavoitteissa esitettiin myös tarve **saada selkeä yhteisymmärrys ja työskentelykehikko seudulliselle yhteistyömallille** ja sen työstämiselle ryhmässä. Sen ei arvioitu toteutuneen hyvin, koska *”Ryhmässä jäi varmaan useimmille epäselväksi mitä siltä odotetaan, millaisia tuotoksia (mallia, kannanottoa vai, ei mitään).”*

SeutuVasu -työn tavoitteellista etenemistä **edistivät** asiantuntijatyöryhmän laaja-alainen osaaminen, moniammatillinen laajuus ja kuntarajat ylittävä asiantuntijuus. Työryhmätyöskentelyä kuvattiin jämäkäksi, jäsenet huomioivaksi ja ilmapiiriä avoimeksi. Vilkas vuoropuhelu, eri vaihtoehtojen pohtiminen ja valintojen tekeminen koettiin edistäneen SeutuVasun tavoitteisiin ja tuloksiin pääsemisestä. Innokkuus, halu keskustella, kehittää ja tuoda oma asiantuntija näkemyksensä SeutuVasun käyttöön. SeutuVasu työskentelyssä päätavoite oli kaikilla sama.

SeutuVasu -työn tavoitteellista etenemistä **esti** asiantuntijatyöryhmän jäsenten keskinäinen tutustumisprosessi. Alkuun ei ollut tietoa toisten osaamisesta eikä sitä päästy hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla. Ryhmän tavoitteidenasettelun ja työskentelykehikon epäselvyys työskentelyn alussa aiheutti sen, että *”Aina ei tiedetty mitä ryhmältä odotettiin, miksi oltiin koossa.”* Työpaikalla yhteisen ajan vähyys Vasu-asian pohtimiseen esti sen edistymistä. Suppeampi kokonaisuus olisi ollut helpompi käsitellä ja työstää.

Verkostoyhteistyön ja tiedonkulun edistämisen tavoitteen mukaista työskentelyä auttoivat tutustuminen yhteistyötahojen toimintaan ja työkäytäntöihin. Keskustelu ja käsitteiden määrittely auttoi eteenpäin silloin kun yhteinen kieli puuttui. **Edistäviksi** asioiksi mainittiin samoja tekijöitä kuin SeutuVasu -työskentelyä edistäneet asiat. **Esteitä** tavoitteen mukaiselle etene-

miselle oli harvat ja lyhyet tapaamiset, poissaolot, ajanpuute, käsiteltävien asioiden runsaus ja ryhmän tavoitteisiin ja työnjakoon liittyvät asiat. *”Liian monta ryhmittymää.”* *”Ryhmän työjako ja tavoiteasettelu olisi voinut olla jämäkämmin ja selvemmin määriteltä ja ilmaistua.”*

4.3.3 Asiantuntijatyöryhmän arviot Varkin merkityksestä seudullisessa kehittämistyössä

Kaikki vastaajat olivat yhtä mieltä siitä, että ilman Varkin toimintaa varhaiskasvatuksen seudullinen kehittämis- ja yhteistyö ei olisi ollut näin järjestelmällistä. Seudullista yhteistyötä ei olisi tapahtunut tai se olisi ollut satunnaista. *”Luultavimmin ei mitään jatkuvaa, eikä mitään oikeasti merkittävää. Vasu- iltapäivät ovat taanneet sen, että varhaiskasvatuksen asiantuntijat yli kuntarajojen ovat tavanneet ja ”keskusteluyhteys” on avattu. Seudullinen kehittäminen olisi nähdäkseni ollut vain satunnaista ilman Varkkia.”*

Ilman Varkkia seudullinen kehittäminen olisi ollut vailla yhtenäistä pohjaa ja yhteisiä selkeitä linjauksia. Varkilla nähtiin myös yhteistyötä ja yhteisyyttä lisäävä merkitys. *”Kuka muu olisi saanut meidät yhteen?”* Varhaiskasvatukseen liittyvä yhteinen jakaminen oli mahdollistunut. *”Asiat olisivat jääneet jokaisen omaan päähän, mutta ei laajemmalle verkostolle.”* Vasu työskentely olisi tapahtunut kunnissa erikseen. *”Vasu olisi syntynyt liiaksi hallinnolliselta pohjalta.”* Nyt työntekijät olivat olleet mukana tekemässä Vasua. Seudullisen kehittämisen toteutumisen ehtona oleva ulkopuolisen toteuttajan rooli koettiin keskeisenä.

”Seudullisessa kehittämisessä ei varmaankaan mitään, sillä kunnan sisäiset toimintayksiköt kehittävät korkeintaan omaa, sisäistä toimintaansa. Seudulliseen kehittämiseen tarvitaan kuntien ulkopuolinen ”kokoaja.”

4.3.4 Asiantuntijatyöryhmän arviot Varkin jatkohankkeen merkityksestä varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämistyössä

Ilman ulkopuolista toimijaa yhteistyön yli kaupunki- ja kuntarajojen arvioitiin jäävän saavutetulle tasolle tai taantuvan. Varhaiskasvatusta kehitetään kuntakohtaisesti ja samaa työtä tehdään päällekkäin. *”Omilla tahoillaan käytetään ”turhaa” energiaa kehitettäessä samankaltaisia käytänteitä ja etsittäessä yhteistyö kumppaneita.”* Yhteistyötä pitäisi jatkaa yli kuntarajojen, koska siihen oli tarvetta varhaiskasvatuksen alalla. Jatko koettiin tärkeäksi. Seudullinen kehittämisen epäiltiin tyrehtyvän kokonaan *”sillä kunnat eivät toimi yhteistyössä ilman ”ul-*

kopuolista” mahdollistajaa ja kannustajaa.” Vastauksissa arvioitiin, että ilman ulkopuolista tukea työntekijöiden ääni, ” kentän ääni” ei pääse kuulumaan, eikä vaikuttamaan kehitykseen. Ilman toiminnan ulkopuolista tukea yhteisten suunnitelmien arvioitiin jäävän käyttämättä. ” Se jää mappiin Ö suurimmassa osassa yksiköitä. Hyvässä tilanteessa idea lähtee työstymään.”

”Alkuun on päästy, mutta ilman VARKKIA saattaa käydä niin, että seudullinen yhteistyö vähitellen näivetty. VARKISSA on palkattu henkilö organisoimaan, suunnittelemaan seudullista varhaiskasvatuksen kehittämistyötä. Jos joidenkin henkilöiden tulisi oman arkityön lisäksi hoidella tätä seudullista varhaiskasvatuksen kehittämistä, veikkaan, että se ”hukkuu” muun työmäärän sekaan.”

4.3.5 Asiantuntijatyöryhmän arviot työryhmätyöskentelyn tarpeellisuudesta tulevaisuudessa

Kuusi vastaajaa oli sitä mieltä, että asiantuntijatyöryhmän kaltaista seudullista työskentelyä tarvitaan jatkossa. Työn todettiin olevan vasta alkuvaiheessa ja oikeiden käytäntöjen luominen alkaisi tämän vaiheen jälkeen. Tarve säännöllisesti kokoontuvaan tämän työryhmän kaltaiseen työskentelyyn tuotiin esiin. *”Kyllä kunhan Expert työryhmän tavoitteen asettelu saadaan selkeäksi. Esimerkiksi se voisi edelleen työstää toimintamalleja, työvälineitä tms. yhteistyön/erityisen tuen kohtaamisen/tms. tilanteisiin. ”*

Yhdessä vastauksessa työryhmän toimintaa ei näin laajassa määrin katsottu heti tarpeelliseksi. Toisessa vastauksessa juuri Experttien tapaista ryhmää ei koettu tarpeelliseksi, mutta kuitenkin ilmaistiin tarve työryhmälle, joka seuraisi, kehittäisi edelleen yhteistyötä ja arjen käytäntöjä. Monivalintaväittämien vastaukset Expertit-työryhmätyöskentelyn tarpeellisuudesta tulevaisuudessa olivat hyvin samansuuntaiset avovastauksien kanssa.

4.3.6 Arviot Expertit työryhmätyöskentelyssä mukana olemisen merkityksestä työyhteisöille

Avovastauksissa ilmaistut työryhmätyöskentelyn merkitykset omalle työyhteisölle voi teemoitella viiteen teemaan. **Verkostojen** kautta oli voitu osallistua omalla panoksella alueelli-

seen varhaiskasvatuksen kehitykseen. Tietoa oli saatu oman toiminnan kehittämiseksi sekä yhteistyöverkostojen kanssa tehtävän yhteistyön sujuvuuden lisäämiseksi. Verkostoituminen edisti asioiden uudella tavalla ajattelemista, kehittämistä.

Työyhteisöille oli ollut **hyötyä** Varkin tarjoamista koulutuksista. Toiminnasta koettiin saatavan **viemisiä omalle työpaikalle**. Saatiin *”Apua yksikkö vasun tekoon omalla työpaikalla. Toivottavasti myös uusia tuulia ja näkökulmia eri asioihin ja tiedon laajentumista.”* *”Ajan-kohtainen tieto varhaiskasvatuksen kentästä on siirtynyt työtovereilleni.”*

Työryhmätyöskentelyssä mukana oleminen oli merkinnyt työyhteisöille myös **arvostusta** tehtävään työhön ja tunnustusta pitkästä työjaksosta. **Moniammatillisen** työotteen koettiin lujittuneen. **Yhteistyössä** esim. varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun kesken oli syntynyt selkeämpi kuva, kuinka ne kohtaavat varhaiskasvatuksen arjessa.

Avovastauksien vapaissa kommentteissa tuli esiin muun muassa seuraavia kokoavia mielipiteitä:

”Varkki on erittäin tarpeellinen koko seudun kehittämiseksi. Expert-ryhmä on omalta osaltaan avannut silmiä oman toimintaympäristön ulkopuolelle.”

”On ollut ilo olla mukana, jatko kiinnostaa. Seudullinen /yhteistyö/kehittäminen ja siihen toimivan toimintatavan huomioiminen ja olemassaolo on tärkeää.”

”Toivon, että lapsi nousisi vahvemmin esiin – ylitse erilaisten lapsenkasvatustähtämysten. Julkinen keskustelu lapsuuden puolesta. Tämänhetkinen VASU ei vielä ole löytänyt konkreettisia vastauksia. ...”

”Mielipiteitä vaihtamalla ja eri ammattikuntiin ja erilaisiin yhteistyömuotoihin tutustumalla oma näkemys laajenee ja kenties oman työn merkitys osana työryhmässä kirkastuu.”

”Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka on näkynyt ja ollut esillä maakunnassa erittäin myönteisellä tavalla. Erinomaisia ideoita, hyvää työtä saatu aikaan.”

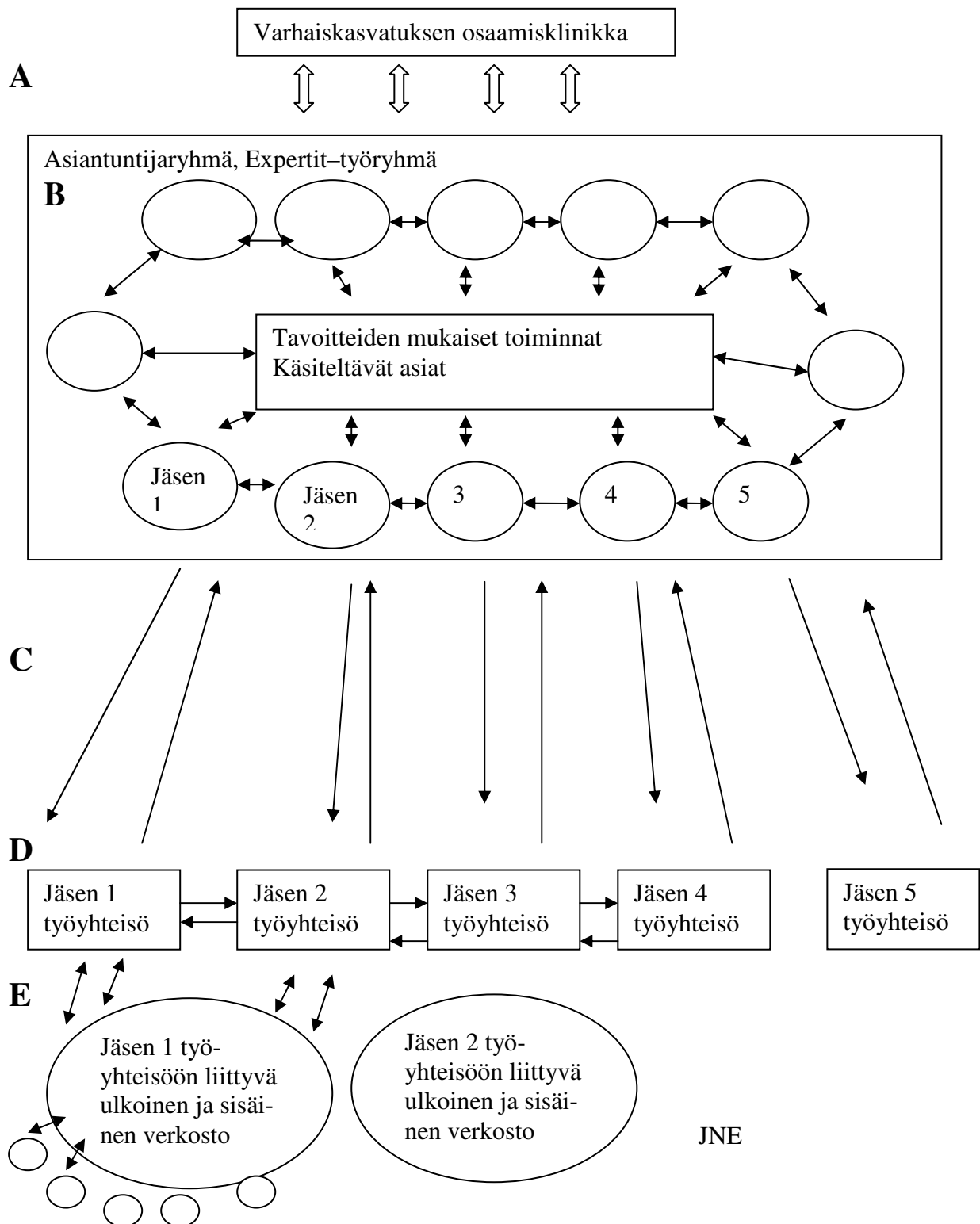
4.3.7 Yhteenveto Asiantuntijaryhmän arvioinnin tuloksista

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan hankesuunnitelmassa asiantuntijaryhmän tehtäväksi ja tavoitteiksi oli määritelty **edistää sidosryhmien ja hankkeen välistä yhteistoimintaa ja tiedonkulkua**. Toinen työryhmälle annettu tavoite oli saada aikaan **Vasu Vuosi 2005** toiminnan pohjalta Verkostoyhteistyö-luku **seudulliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan**.

Työryhmän jäsenten kyselyssä esiintuomat henkilökohtaiset tavoitteet olivat sisällöllisesti kahden edellä mainitun tavoitteen alueella, mutta eivät selkeästi ja yksinkertaisesti esitettyinä. Tavoitteita kirjattiin useita. Joissakin avovastauksissa epäselvyys työryhmän tavoitteita ja odotuksia kohtaan tuli konkreettisesti esille. Mitä verkostolla ja verkostotyöllä asiantuntija-työryhmä työskentelyssä tarkoitetaan?

Arviointiprosessissa työryhmän verkostot avautuivat kahden tavoitteen ja niiden sisältämien erilaisten verkostotavoitteiden kautta. Työryhmän tavoitetta, edistää sidosryhmien ja hankkeen välistä yhteistoimintaa, voi kuvata seuraavalla sivulla esitettävällä **kuviolla**. **Se voi toimia mallina seudullisen verkostoyhteistyön ja kehittämisen eri tasojen havainnollistamisesta, tiedostamisesta ja tavoitteellisesta käyttöönotosta.** Työryhmän erilaisten verkostotasojen esiintuominen ja yhteinen hyödyntäminen voi mahdollistaa tiedonkulun laajalle ja moneen suuntaan. Esim. työryhmän kolmannen sektorin edustajan verkosto voi tavoittaa tiedonkulussa suuren kohderyhmän muista saman alan kolmannen sektorin vaikuttajista. Kuvio palvelee ja havainnollistaa palvelu- ja kehittämisorganisaatioita. Toisaalta työryhmän edustajien kommenteissa tuli voimakkaasti esiin tiedonkulun molempiin suuntiin virtaamisen tärkeys. Työryhmä oli keskus, jonka kautta tuotiin esiin oman työn ja työyhteisön osaamista, asiantuntijuutta ja erilaisia työkäytäntöjä. Sen kautta vietiin tietoa eteenpäin omalle työpaikalle ja työyhteisöön. Vuorovaikutuksen merkitys tuli esiin.

Työryhmälle annettua tavoitetta edistää sidosryhmien ja hankkeen välistä yhteistoimintaa ja tiedonkulkua havainnollistaa seuraavalla sivulla oleva kuvio. Siinä on kuvattu Varkin kehittämistyön ja työryhmän yhteistyöverkoston rakenne ja toiminnan tasot.

Kuvio 6: Asiantuntijaryhmän ja Varkin yhteistyö ja verkostorakenteen malli

Arviointikyselyn monivalintavaihtoehtoisissa oli väittämiä, jotka liittyivät hankkeen verkostoyhteistyön tavoitteisiin. Työryhmätyöskentelyn arvioitiin lisänneen oman sidosryhmän ja Varkin välistä yhteistyötä tasoilla **A ja C** kolmessa vastauksessa hyvin suuressa ja kolmessa melko suuressa määrin. Kahdessa vastauksessa yhteistyön koettiin lisääntyneen vähäisessä määrin. Tiedonkulku Varkin toiminnasta työryhmätyöskentelyn (**A ->B-> C** tasoilta) kautta omaan työyhteisöön arvioitiin toteutuneen hyvin tai melko suuressa määrin. Oman työverkon käyttäminen Varkkiin liittyvien asioiden eteenpäin tiedottamisessa arvioitiin toteutuneen seitsemässä vastauksessa hyvin tai melko suuressa määrin.

Työryhmätyöskentelyn tasolla **B** seitsemän kahdeksasta vastaajasta arvioi pystyneensä välittämään oman työnsä varhaiskasvatuksen tilaa ja tietoa työryhmän muille jäsenille joko hyvin tai melko suuressa määrin.

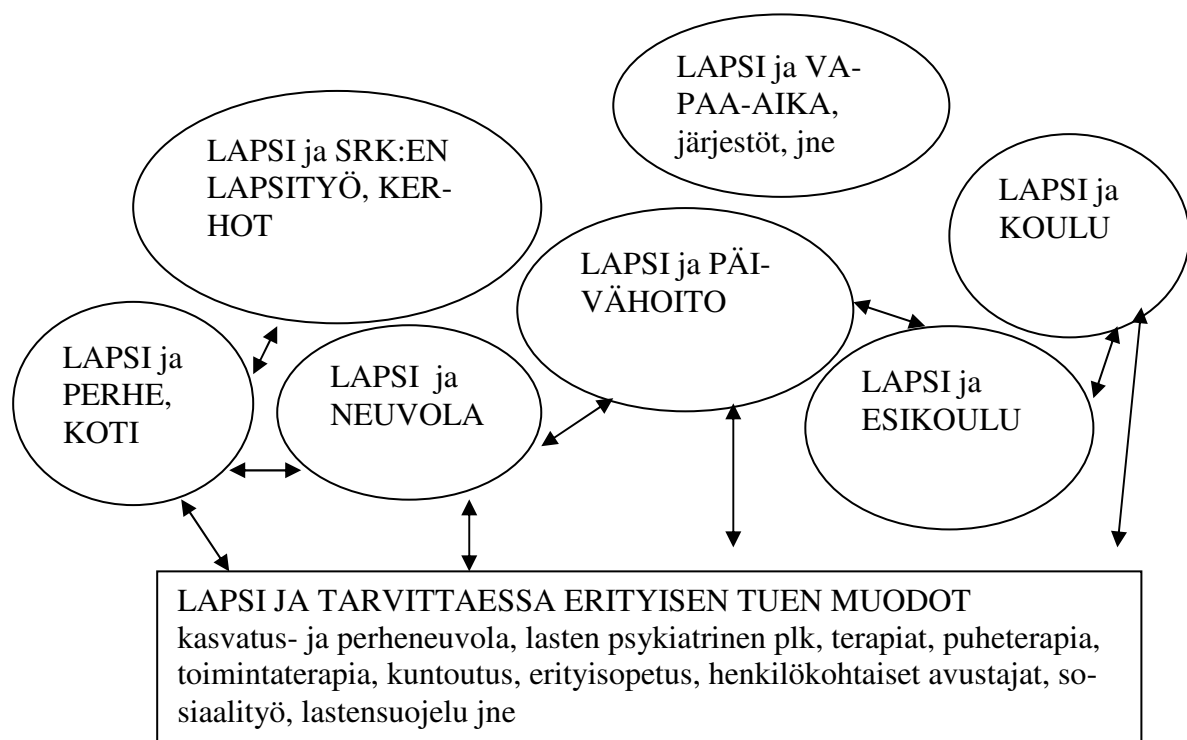
Kaikkein parhaiten verkostoyhteistyö ja tiedonkulku olivat toimineet ensimmäisen tavoitteen kohdalla **C, D, E** tasolla. Muiden työryhmän jäsenten verkostot tulivat hyvin esiin työskentelyn aikana. Kuitenkin arvio siitä kuinka vastaajan työhönsä liittyvä verkosto **E** tuli toisten työryhmän jäsenten tietoon jakoi mielipiteitä. Viiden vastaajan arvioissa ne tulivat toisten tietoon joko hyvin tai melko suuressa määrin ja kolmen kohdalla vähäisessä määrin. Arvio, siitä kuinka muut työryhmän jäsenet pystyivät käyttämään vastaajan verkostoa hyödykseen, oli negatiivisempi. Viisi vastaajaa katsoi sen mahdollistuneen vähäisessä määrin ja kolmen kohdalla arvio oli melko suuressa määrin. Oma kokemus toisten verkostojen hyödyntämisestä oli samansuuntainen. Neljä vastaajaa oli sitä mieltä, että oli pystynyt hyödyntämään toisten jäsenten verkostoja melko suuressa määrin ja kolmen arvioissa sitä oli pysytty hyödyntämään vähäisessä määrin omassa työssään.

Kuitenkin työryhmä koki yhteistyön parantuneen etenkin tasolla **D** eli oman ja muiden työryhmään kuuluvien organisaatioiden välillä. Oman ja muiden työryhmään kuuluvien yhteistyön koettiin parantuneen työskentelyn aikana neljässä vastauksessa hyvin suuressa määrin ja kahdessa vastauksessa melko suuressa määrin. Yhdessä vastauksessa sen koettiin parantuneen vähäisessä määrin.

Työryhmässä oli pohdittu kuntien välistä varhaiskasvatukseen liittyvää tiedonkulkua puolesta vastauksista hyvin suuressa määrin tai suuressa määrin ja puolesta arviot olivat vähäisessä

määriin. Työryhmässä arvioitiin tiedonkulkua käsitellyn eniten moniammatillisesta ja lapsen ja perheen näkökulmasta.

Toinen asiantuntijatyöryhmän keskeinen tavoite liittyi **seudullisen varhaiskasvatussuunnitelman saamiseen hankekuntien alueelle**. Siinä työryhmän konkreettinen tuotos oli verkostoyhteistyön luvun ja suunnitelman tekeminen lapsi- ja perhekeskeisesti. Verkostossa on keskeisenä lapsi, jonka ympärille verkosto voi rakentua hyvin erilaiseksi riippuen hänen kasvun ja kehityksen tukemiseen liittyvistä tarpeista. Siinä verkostoitumisen, yhteistyön ja tiedonkulun tavoite, rakenne ja näkökulma verkostotyöhön on erilainen kuin asiantuntijatyöryhmän ensimmäiseen tavoitteeseen liittyvän sidosryhmien ja hankkeen välistä yhteistoimintaa ja tiedonkulkua varten tarvittava verkstorakenne. **Vasun kohdalla arviointiprosessissa verkostoyhteistyön kuvio muodostui toisenlaiseksi, asiakaslähtöiseksi verkostoyhteistyömalliksi.**

Kuvio 7: Asiakas- tai lapsilähtöinen verkostotyönmalli

Työryhmän toiminnan arvioinnissa esiin tullut tavoitteiden epäselvyys voi johtua kahteen erilaiseen tavoitteeseen liittyvien verkostojen sekoittumisesta työskentelyprosessin aikana.

Kumman tavoitteen mukaisen verkoston prosessoinnista oli työryhmän eri työskentelyn vaiheissa kyse? Verkostotyöskentelyssä toimivan seudullisen verkoston luominen ja hyväksyminen on sinänsä iso tavoite. Sen lähtökohtana on selkeys siitä mitä toimintaa varten verkostoa ollaan luomassa. Verkostotoiminnan yhteinen tavoite on yhteisesti hyväksyttävä, jonka jälkeen esim. tiedonkulun periaatteista voidaan sopia. Verkostotyön koulutus isoissa verkostohankkeissa voi edistää tavoitteellisessa toiminnassa pysymistä.

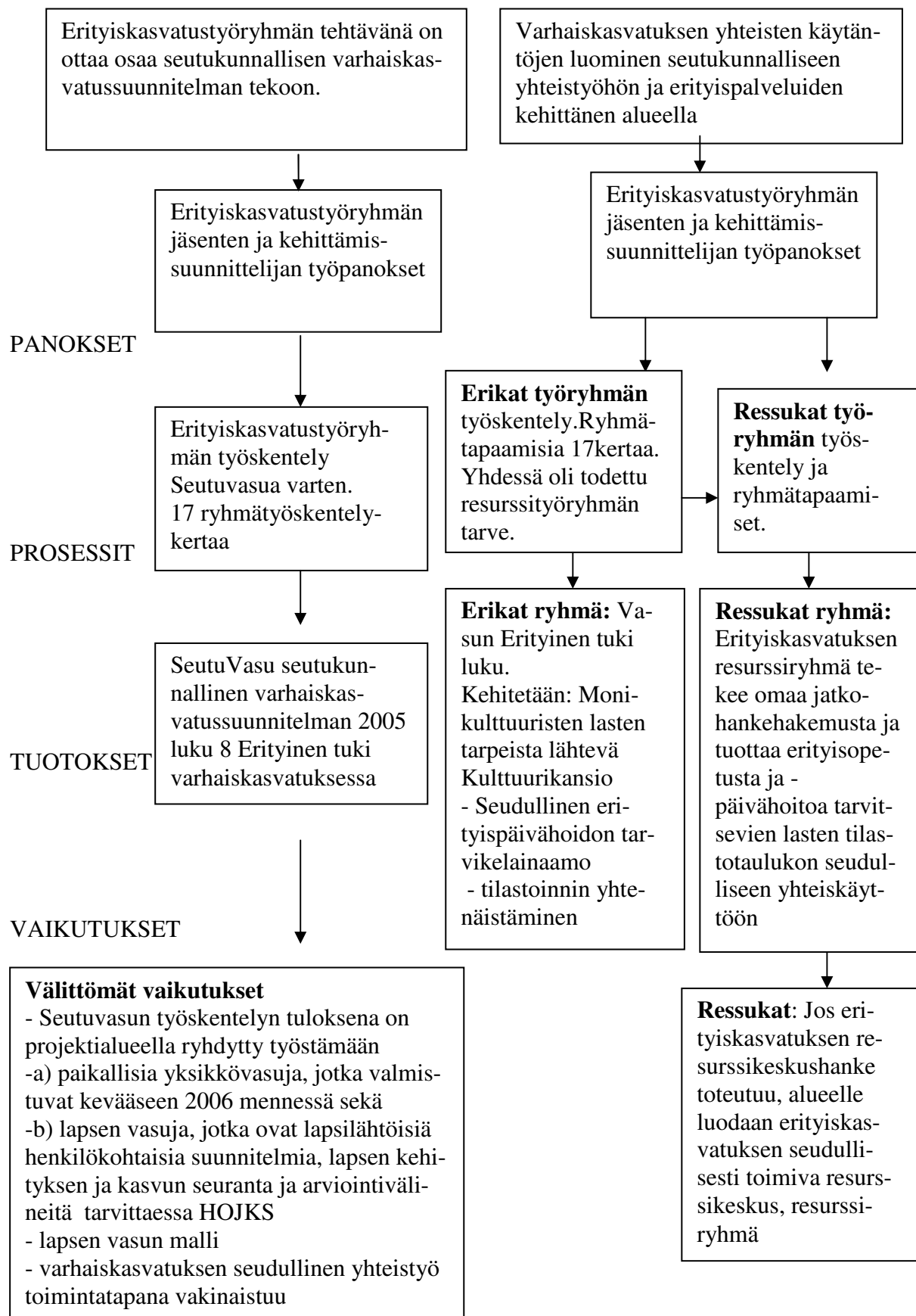
Työryhmä pääsi SeutuVasu työskentelyssä sille asetettuun tavoitteeseensa. Tuloksena syntyi lasta ja perhettä koskevan verkoston tavoitteiden ja periaatteiden verkostoyhteistyön ohjeisto.

5 VARHAISKASVATUKSEN OSAAMISKLINIKKA -HANKKEEN ERITYISKASVATUSTYÖRYHMÄN (ERIKATIN) TOIMINTA

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hankkeen **erityiskasvatustyöryhmän, Erikatin** tehtäviä ovat mm. yhteisten käytäntöjen luominen seutukunnalliseen yhteistyöhön ja erityispalveluiden kehittämisen alueella. Lisäksi Erikat osallistui seutukunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman tekoon Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa -luvun osalta. Erikat-ryhmä perustettiin hankkeen aikana käytännön asiantuntijatarpeen pohjalta.

Erikat-ryhmä on toiminut osana Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamisklinikan Socomin Varhaiskasvatuksen osaamisklinikkaa. Se on muodostunut osaamisklinikkahankkeessa mukana olevien kolmen pilottikunnan eli Imatran, Joutsenon ja Ruokolahden edustajista. Socomin edustajana työryhmässä on ollut kehittämissuunnittelija. Ajalla 6.10. -14.12.2004 ryhmään on kuulunut erityiskasvatuksen opiskelijaharjoittelija Turun yliopistosta. Työryhmä aloitti työskentelynsä 15.10.2004 ja siihen kuului kahdeksan erityiskasvatuksen edustajaa kaikista osallistujakunnista.

Seuraavalla sivulla on kuvattu Erikat-ryhmän keskeisten prosessien mukaiset toiminnan teoriat ja logiikat. Kaavion pohjana on käytetty samaa ohjelmien/projektien interventioogiikka-kaaviota kuten projektin päätavoitteiden esittelyssä sivulla 5.

Kuvio 8: Varkin Erityiskasvatustyöryhmän keskeisten prosessien kuvaus

5.1 Erikat-ryhmän tarkoitus, tavoitteet ja arvioinnin kohteet

Erikat-ryhmä määritteli ensimmäisessä kokoontumisessaan oman tarkoituksensa ja tavoitteen. Niissä huomioitiin varhaiskasvatuksen osaamisklinikan toiminnan näkökulma, mutta painotettiin toiminnan tarkoituksenmukaisuutta ryhmän jäsenten käytännön työn kannalta. Ensimmäisellä tapaamiskerralla esille nousivat seuraavat tavoitteet:

- Erityislasten/-oppilaiden määrien kartoittaminen pilottikunnissa
- Pilottikuntien välisten erityisopetuksellisten käytäntöjen erojen ja yhtäläisyyksien kartoittaminen
- Erityiskasvatuksellisiin palveluihin ohjautumisen käytännöt pilottikunnissa
- Erityiskasvatukseen liittyvien määritelmien ja käsitteiden merkitysten selkeyttäminen ja yhtenäistäminen
- Siirtymävaiheisiin liittyvien käytäntöjen yhtenäistäminen pilottikunnissa esim. yhteisen tiedonsiirtolomakkeen muodossa
- Kuntoutussuunnitelmien yhtenäistäminen pilottikunnissa
- Kuntoutussuunnitelmien muokkaaminen koulun tarpeita vastaaviksi
- Puheterapiapalvelujen kehittäminen yhteistyömuotojen avulla

Arviointimenetelmänä käytettiin kyselyä, joka kohdistettiin erityiskasvatustyöryhmän, edustajille. Arvioinnin kohteiksi valittiin ryhmän itselleen asettamien tavoitteiden toteutumisen itsearviointi sekä ryhmän arviot Varkin merkityksestä varhaiskasvatuksen seudulliselle kehittämiselle. Arviointi toteutettiin lomakekyselynä 3.11.2005 olleessa työryhmän kokouksessa. Poissaolleille ryhmän jäsenille lähetettiin kysely postitse. Kyselyyn vastasi kuusi työryhmän kahdeksasta osallistujasta, joten vastausprosentti 75 % oli hyvä. Arviointikysymyksien muodostumiseen vaikutti työryhmälle asetetut tavoitteet ja muistiinpanojen kautta saatu tieto työryhmän toiminnasta. Arviointikysymyksiksi muodostuivat seuraavat kysymykset:

- 1) Tavoittiko työryhmä sille asetetut tavoitteet? Kuinka hyvin tavoitteet saavutettiin?
 - Millaiset asiat ovat edesauttaneet tai estäneet tavoiteltavaan suuntaan etenemistä
- 2) Mitä tuotoksia erityiskasvatustyöryhmä saavutti?
- 3) Mikä on työryhmätyöskentelyn tarpeellisuus tulevaisuudessa?
- 4) Mikä oli työryhmätyöskentelyn merkitys työyhteisöllesi?

- 5) Mikä on Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan merkitys varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämisessä nyt ja tulevaisuudessa? Mitä olisi tapahtunut ilman Varkkia?

5.2 Erityiskasvatustyöryhmän arvioinnin tuloksia

5.2.1 Erityiskasvatustyöryhmän arviot työryhmälle asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta

Arviointikyselyssä työryhmän edustajia pyydettiin avovastauksissa nimeämään ryhmälle asetetut tavoitteet ja arvioimaan kuinka niiden saavuttamisessa oli onnistuttu. Työryhmän ilmaisemat tavoitteet voidaan teemoitella selkeästi neljän erilaisen tavoitteen alle. Ensimmäinen tavoite liittyi tarpeeseen **saada aikaan yhtenäiset käsitteet ja kriteerit**. Yhteisillä kriteereillä haluttiin esim. määritellä kuka on erityistä tukea - /opetusta ja -kasvatusta tarvitseva lapsi? Viisi vastaajaa kahdeksasta totesi ryhmän keskeiseksi tavoitteeksi käsitteiden avaamisen ja yhtenäisten käsitteiden aikaansaamisen. Termistöä oli koottu yhteen, etenkin Seutu-Vasu-työskentelyssä. Käsitteitä purettiin auki ja selvennettiin. Toisaalta todettiin käsitteiden moniulotteisuuden haaste. ” *Edelleen selkeä dokumentoitu yhteinen määrittely puuttuu. Kaikilla on mielestäni yhteneväinen käsitys, mutta erityisyyden monimuotoisuuden vuoksi määrittely on vaikeaa ja jää usein hyvin yleiselle tasolle.*” Keskustelua käytiin ”*Harmaan/huolen vyöhykkeen*” lapsista ja mamu-opetuksesta. Koulutusta oli järjestetty huolta aiheuttavista lapsista ja työryhmä kokosi mamu-kansiota. Monivalintaväittämässä 4/5 vastaajasta arvioi erityiskasvatukseen liittyvien määritelmien ja käsitteiden merkitysten selkeyttämisen ja yhtenäistämisen tavoitteet saavutetun hyvin. Mamu-kansion suunnittelu ja sen toteutuminen valmiiksi kansioksi ilmaistiin työryhmän konkreettisena **tuotoksena**.

Toiseksi keskeiseksi tavoitteeksi nimettiin **pilottikuntien erityisopetuksen/-kasvatuksen käytäntöjen yhtenäistäminen. Seutukunnallinen tukitoimien kartoittaminen ja kehittäminen moniammatillisesti ja yhtenäisten toimintakäytäntöjen** aikaan saaminen koettiin myös viidessä vastuksessa tärkeäksi tavoitteeksi. Tämän tarpeen pohjalta osa työryhmästä oli alkanut suunnitella pilottikunnille yhteistä erityiskasvatukseen ja opetukseen liittyvää materiaali- ja resurssikeskushanketta. Erikat-ryhmän työskentelyn jatkuessa ja varsinkin Tampereen resurssikeskukseen tutustumiskäynnin jälkeen ilmeni tarve seudullisen resurssiryhmän suunnittelua varten. Erikat-ryhmästä muodostui oma alaryhmä Ressukat, joka alkoi suunnittelemaan seudullista erityisvarhaiskasvatuksen resurssiryhmää. Avauksia käytäntöjen yhtenäis-

tämisen suunnittelulle oli jo tehty. ”Resurssikeskushanke (suunnittelu) lähti hyvin liikkeelle (tosin sitä jouduttiin karsimaan ”pienen lasten koulusta päiväkotilapsia koskevaksi).” Toisaalta ilmaistiin kriittisyyttä uusien yhteistyökäytäntöjen toteutumiseen ja etenkin niiden resursointia kohtaan. ”En tiedä yhtenäistyivätkö käytännöt, RESURSSIT MISTÄ NIITÄ SAA!”

Resurssiryhmän suunnitteluraportti ja Latu -hankehakemus seudullisen resurssiryhmän aikaan saamiseksi, on yksi keskeisin Erikat-työryhmän konkreettisista **tuotoksista**. Se on tulevaisuudessa toteutuessaan Varkin työskentelyn aikaansaama tulos, jolla on seudullisesti välittömiä ja välillisiä vaikutuksia.

Monivalintaväittämissä pilottikuntien välisten erityisopetuksellisten käytäntöjen erojen ja yhtäläisyyksien kartoittamisen arvioitiin kolmessa vastauksessa toteutuneen työryhmässä hyvin ja kolmessa vastauksessa oli valittu ”en osaa sanoa” vaihtoehto. Erityiskasvatuksellisiin palveluihin ohjautumisen käytäntöjen yhtenäistymisen oli saavutettu kahdessa vastauksessa hyvin, yhdessä huonosti ja kolmessa vastauksessa arviota ei osattu sanoa. Samanlainen jakautuma oli siirtymävaiheisiin liittyvien käytäntöjen yhtenäistämisen esim. tiedonsiirtolomakkeiden kohdalla. Kolmessa vastauksessa sen arvioitiin toteutuneen hyvin ja kolmessa vastauksessa oli valittu vaihtoehto ”en osaa sanoa.” Kuntoutussuunnitelmien yhtenäistämistavoitteessa arvioitiin kolmessa vastauksessa onnistuneen erittäin hyvin/hyvin, yhdessä huonosti ja kahdessa vastauksessa ei arviota osattu sanoa. Kuntoutussuunnitelmien muokkaamisessa koulun tarpeita vastaaviksi ja puheterapiapalvelujen kehittämisessä yhteistyömuotojen avulla tavoitteet arvioitiin saavutetun huonoiten tai suurin osa vastaajista oli valinnut ”en osaa vastata” vaihtoehdon.

Kolmen kunnan **seudullinen yhteistyö** sinänsä oli kahdessa vastauksessa työryhmän tavoite. ”Ruokolahden, Imatran, Joutsenon kuntien varhaiskasvatus ja alkuop. eril. käytäntöjen muokkaantuminen niin, että se lisää (ne lisäävät) seutukunnallista joustavuutta ja yhteistyötä. Hyöty siitä poikii lapselle.” ”Seutukunnallinen tutustuminen onnistui hyvin. Alku oli tehokasta, mutta matkan varrella lanka vähän katkeili. Työryhmä saavutti tavoitteensa melko hyvin.” Seudullisen yhteistyön arvioitiin parantuneen. **SeutuVasun erityiskasvatuksen osuus oli konkreettinen yhteistyön tuotos.**

Neljäntenä työryhmän tavoitteena ilmaistiin **erityislasten/ oppilaiden lukumäärien seutukunnallinen kartoitus ja tilastoinnin yhtenäistäminen koulun ja päivähoidon välillä**. Tilastointiosuus oli melkein valmis ja siinä työssä arvioitiin työryhmän onnistuneen hyvin. Mo-

nivalintaväittämissä työryhmän edustajat arvioivat erityislasten/oppilaiden määrien kartoittamisessa työryhmän saavuttaneen tavoitteet erittäin hyvin/hyvin 4/6 ja kahdessa vastauksessa huonosti. Työryhmän tavoitteiden mukaisen toiminnan konkreettisina **tuotoksina** mainittiinkin neljässä vastauksessa erityislasten/oppilaiden yhtenäinen tilastointikaavake ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrän kartoitus. Vastauksissa näkyy myös uuden toimivan käytännön valmistumisprosessi. *"Erityislasten/oppilaiden kartoituslomakkeiden suunnittelu.=> alkuversio kangersi ja jouduttiin muuttamaan, mutta KEHITTYI ja on tod. tarpeen."* Tilastointilomaketta on jouduttu suunnittelemaan, kokeilemaan, arvioimaan ja muuttamaan, että päästäisiin toimivaan toteutukseen. Nyt sen arvioitiin olevan *"melkein valmis"*.

Arvioinnin päättyessä lomakkeisto on valmis ja se otetaan käyttöön syksyllä 2006. Sitä käytetään vielä keväällä 2006. Lomakkeiston laatimisprosessi kertoo siitä tarpeesta ja yhteinäistämisen vaikeuksista, jotka ovat todennäköisesti estäneet aiemmat yhteistyökäytänteiden luomiset.

Tavoitteiden mukaista **työskentelyä olivat edistäneet** työryhmään kuuluvien **aito kiinnostus** kehittämistyötä kohtaan ja hyvä **työskentelymotivaatio**. Kaikki työryhmän jäsenet olivat **oman alansa asiantuntijoita** ja valmiita antamaan oman panoksensa kehittämistyöhön. Työryhmässä oli **yhteinen tarve** saada aikaan yhteisiä käytäntöjä. Myös **ryhmän toiminta**, avoin keskustelu ja tutustumiskäynnit sekä aktiivinen työskentely ja tapaamiset, joissa asioita koottiin, edistivät tavoitteiden saavuttamista.

Tavoitteiden mukaisen **työskentelyn esteinä** koettiin viidessä vastauksessa joko omasta **työstä irrottautumisen vaikeus tai ajan puute**. *"Oman perustyön ohella työryhmässä toimiminen on usein pulmallista ajan niukkuuden vuoksi. On turhauttavaa, kun haluaisi paneutua asioihin kunnolla, mutta pysähtymisen ja AJATTELUN aikaa on niin vaikeaa järjestää näin hektisessä työssä ainakaan työaikana."* *"Omasta työstä vaikea irrottautua palavereihin – kuka/ miten ... hoituu kun olet pois."* Työryhmä oli kooltaan pieni ja ryhmään kuuluvien säännöllinen osallistuminen oli ollut hankalaa, joten poissaolot haittasivat tavoitteiden saavuttamista, tiedon siirtoa ja asioiden etenemistä. Myös motivaation ja sitoutumisen puute koettiin kahdessa vastauksessa tavoitteellisen työskentelyn esteeksi.

5.2.2 Erityiskasvatustyöryhmän arviot Varkin merkityksestä seudullisessa kehittämis-työssä

Työryhmän edustajat arvioivat, että ilman Varkin toimintaa **seutuyhteistyössä** olisi samoja asioita, mutta paljon pienimuotoisemmin, eikä näin tavoitteellisesti. Seudullisesti työntekijät ovat tuttuja ennestään ja yhteistyö ja keskusteluyhteys on ollut työntekijöiden välillä aikaisemminkin. Ilman Varkin toimintaa asioiden arvioitiin kuitenkin jäävän kuntakohtaisiksi tai satunnaisiksi yhteydenotoiksi yksittäisen lapsen asioissa, ei niinkään tavoitteelliseksi seudulliseksi kehittämiseksi. ”*VASUt luultavasti olisivat ”retuperällä”. VARKISTA tulee koko ajan suodatettua täsmäINFOa mitä valtakunnassa tapahtuu, joka on upea juttu.*” Ilman Varkkia seudullista yhteistyötä olisi arvioiden mukaan ollut vähemmän ja yksittäisten kuntien **varhaiskasvatussuunnitelmien** teko olisi ollut ”*takkuisempaa.*” Ilman ulkopuolista koordinoijaa seudullisen varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen herätti kysymyksen: ”*Miten seutuvasu olisi työstetty?*”

Päivähoidolle suunnattujen **koulutustilaisuuksien** arvioitiin jäävän minimiin ilman Varkin toimintaa ja henkilöstön mahdollisuudet osallista koulutuksiin olisivat olleet vähäisemmät. Lisäksi keskustelut **resurssikeskushankkeesta** ja resurssiryhmän suunnittelu olisivat jääneet toteutumatta kuten seutukunnallinen yhteinen resurssikeskushankesuunnitelma. Tutustumiskäynti vastaavaan toimintaan olisi jäänyt vain yhden kunnan toteutukseksi.

5.2.3 Erityiskasvatustyöryhmän arviot Varkin jatkohankkeen merkityksestä varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämistyössä

Työryhmä arvioi seudullisen kehityksen ja kuntien yhteistyön hiipuvan vähitellen entiseen malliin ilman Varkin jatkohanketta. Henkilöstön seudullisen yhteistyön arvioitiin vähenevän ja kuivavan kasaan. Päivähoidolle tarkoitettua seudullista ”*täsmäkoulutusta*” arvioitiin olevan vähemmän.

”*Hienot suunnitelmat vesittyvät pikkuhiljaa, kun kukaan ei ole pitämässä ”ääntä” ja kiinnostusta yllä. Koulutukset minimoituvat ja lokeroituvat vain omiin intresseihin. Esim. Monikulttuuristen lasten ”opinpolku” suunnittelu / koulutus on vielä pahasti kesken ja yhteisen toimintasuunnitelman tekeminen on mielestäni välttämätöntä kasvavan tarpeen vuoksi. Pienimuotoinen yhteistyö jatkuu, mutta ilman resursointia ja tavoitetta. Kehittäminen jää yksilöiden*

varaan, jolloin voimavarat hupenevat nopeasti yksin puurtaessa. Seutukunta ”putoaa” valtakunnallisesta kehityksen kelkasta.”

Resurssikeskushankkeen toteutuminen ilman Varkin jatkohanketta mietitytti samoin muut hyvin alkaneet yhteistyömuodot ja niiden loppuunsaattaminen. ” *Monet aluillaan olevat hankkeet (kuten resurssikeskus, MAMU –kansio, yhtenäiset lomakepohjat yms.) jäisivät suunnittelun asteelle, käytännössä mikään ei muuttuisi.” ”Kuinka mahtaa käydä resurssikeskushankkeen?”*

5.2.4 Erityiskasvatustyöryhmän arviot työryhmätyöskentelyn tarpeellisuudesta tulevaisuudessa

Erityiskasvatuksen alueella arvioitiin tulevaisuudessakin tarvittavan yli kuntarajojen menevää erityisosaamista ja työryhmätoimintaa, mutta kokoontumisia voisi olla harvemmin esim. kaksi syys- ja kevätkaudessa. Yhteisten käytäntöjen arvioitiin helpottavan yhteydenpitoa samoin kollegojen tunteminen. Vastauksissa tuli esiin toimintaympäristön murros- ja muutosvaihe, jolloin tulevaisuuden visiot eivät ole selvät ja tulevaisuuden suunnitteleminen on vaikeaa. Myös toimintaympäristön resurssitilanteen epäiltiin vaikeuttavan hyvienkin ideoiden toteuttamista. ”*Nämä työryhmät vaikuttavat ”puuhastelulta” se mitä ryhmä saa aikaan => IDEAT EI voida toteuttaa, kun EI ole rahaa ja koko ajan pitää vain säästää entisestään.”*

Arviota työryhmän työskentelyn tarpeesta tulevaisuudessa oli vaikea antaa myös silloin, kun työryhmän edustajistossa oli tapahtunut muutoksia.

5.2.5 Arviot Erikat-työryhmätyöskentelyssä mukana olemisen merkityksestä työyhteisöille

Työryhmätyöskentelyssä oli voinut verrata työtapoja, käsitteistöjä ja työhön liittyviä ajatuksia. Siinä oli mahdollistunut työhön liittyvien asioiden jakaminen, yhteisvastuullisuus, ammatillinen keskustelukumppanuus ja kokonaisuuksien realistinen hahmottaminen. Työryhmässä jaetut asiat levisivät ryhmän edustajien kautta kentälle. ”*Työyhteisöni on saanut kauttani tietoa naapurikuntien käytännöistä ja tilanteesta päivähoidon ja alkuopetuksen saralla. Koulutustietoutta on levinnyt kentälle.”* Myös oman kunnan erityispäivähoidon erityisopetuksen esilletuominen mahdollistui. Jos työskentelyn merkitystä omalle työyhteisölle oli vaikea mää-

rittää esim. lähiyhteisön pienuuden vuoksi, silti sillä nähtiin olleen merkitystä kunnan varhaiskasvatusympäristölle: ”... tietoisuutta asioiden tärkeydestä, heräämistä ja sitä että asioihin puututaan.” Toimintaympäristön muutos oli vaikuttanut myös työyhteisön muuttumiseen, joten arviota tähän kysymykseen oli joissakin vastauksissa vaikea antaa.

Varkin kautta tapahtuneen muun toiminnan merkitystä omaan työhön tuotiin esiin VaVu-koulutusten kautta.” *Vavu -koulutus tuli esille VARKIN kautta.... Yli kuntarajojen tapahtuva yhteistyö helpottaa ja säästää pidemmän päälle työaika ja tuo siihen laajempaa sisältöä.*”

6 VARHAISKASVATUKSEN OSAAMISKLINIKKA -HANKKEEN RUKKASET-TYÖRYHMÄN TOIMINTA

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka -hankkeen aikana on toteutettu hankekuntien alueella seutukunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Vasu-prosessia on alkuvaiheessa suunnitellut Rukkaset-ryhmä. Ryhmän jäseniä ovat olleet Ruokolahdelta Merja Kovanen, Imatralta Eeva-Kaisa Liukkonen, ja Jaana Lippojoiki, Annamari Voutilainen Joutsenosta ja Päivi Virkki tammi-kuuhun 2005 asti Imatran edustajana, jonka jälkeen hän on edustanut Lappeenrannan kaupunkia. Vasu-prosessi ei ollut Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan hankesuunnitelmassa erikseen mainittu tavoitteellinen toimintamuoto tai tehtävä, vaan se tuli alueellisesta tarpeesta Varkin tehtäväksi. Hankkeen tavoitteet konkretisoituivat seudulliseksi Vasu-prosessiksi ja -työksi.

SeutuVasun toteuttaminen tapahtui Vasu-toimintaryhmien (Jatkumo, Sisältö, Toimintatapa, Lapsi- ja ympäristö, ja Kieli -ryhmien) avulla. Ryhmiin kuului edustajia jokaisesta hankekunnan päiväkodista ja perhepäivähoidosta. Lisäksi toimintaryhmässä oli edustus perusopetuksesta. SeutuVasua ovat työstäneet myös hankkeen omat toimintaryhmät eli Expertit, Erikat, Perho ja Rukkaset-työryhmät. Rukkaset-työryhmän kaksi keskeistä tehtävää olivat seudullisen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin suunnittelu ja työn toteutumisen tukeminen, hankkeen ja kehittämissuunnittelijan työn tukeminen sekä asioiden eteenpäin esittäminen ohjausryhmälle. Ohjausryhmä antoi myös tehtäviä Rukkaset-työryhmälle.

Rukkaset-ryhmän arviointi toteutettiin ryhmään kuuluville kohdistettuna lomakekyselynä. Kaikki ryhmään kuuluvat vastasivat kyselyyn. Kyselyssä oli ryhmän omien tavoitteiden saa-

vuttamiseen (itsearviointiin) liittyviä avokysymyksiä ja varhaiskasvatuksen osaamisklinikkaan liittyviä kysymyksiä, joita pyydettiin tarkastelemaan varhaiskasvatuksen seudullisen kehittämisen ja oman kunnan kannalta. Lisäksi työryhmän kolme edustajaa tekivät Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan seudullisesta yhteistyöstä SWOT –analyysin.

6.1 Rukkaset-työryhmän tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Itsearvioinnin periaatteella työryhmän jäsenet kirjasivat ryhmälle kuuluneet tavoitteet ja he arvioivat sitä miten ne oli saavutettu. Työryhmä nimesi keskeisiksi tavoitteikseen **ohjata Varkin työskentelyä, toimia kehittämissuunnittelijan apuna ja hoitaa käytännön järjestelyjä** (esim. raha-asiat). Tavoitteitaan ryhmä arvioi saavuttaneensa melko suuressa määrin. Työryhmässä oli syvennetty ohjausryhmässä esille nousseita asioita.

Toisena keskeisenä tavoitteena työryhmällä oli saada aikaan **varhaiskasvatuksellista yhteistyötä seutukunnalla ja vuorovaikutusta kuntien ja Varkin välillä**. Yhteistyön koettiin helpottuneen ja päässeen hyvään alkuun. Kuntien keskeistä sekä Varkin ja kuntien välistä vuorovaikutusta oli saatu hyvin aikaan tutustumalla yhteistyökumppaneihin ja keskustelemalla kuntien varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista. Yhteistyön tavoite oli toteutunut suuressa määrin.

Kolmanneksi tavoitteeksi muodostui **koulutusten/vasuprosessin tilaisuuksien suunnittelu, arviointi ja kehittäminen**, joihin liittyi laadukkaan koulutuksen saaminen alueelle, varhaiskasvatuksen laadun lisääminen ja huomion kiinnittäminen erityiskasvatukseen. Koulutuksen suunnittelun ja koulutusten osalta tavoitteet arvioitiin saavutetuksi erittäin hyvin. Koulutusta oli järjestetty kohtuullisesti, jopa hyvin. Vasu- ja VaVu-päivien koulutusten tavoitteet oli saavutettu hyvin suuressa määrin. Varhaiskasvatuksen laadun toivottiin nousevan koulutusten ja kentällä virinneen keskustelun myötä. Toimintaryhmissä alkanut keskustelu ja Vasun sisältöä työstäneet pienryhmät ovat vieneet keskustelua kentälle ja päivähoito on tullut näkyvämmäksi. Myös vanhemmat ovat arvioineet Vasua ja SeutuVasua. Huomion kiinnittämisessä erityiskasvatukseen ja keskustelun tai erityiskasvatuksen käytäntöjen muuttamisen kohdalla työryhmän tavoitteen arvioitiin olevan hyvässä alussa, mutta toteutuneen tavoitteissaan vähäisessä määrin. SeutuVasun kohdalla tulokset oli saavutettu ja kirjallinen tuotos oli saatu valmiiksi.

6.2 Rukkaset-työryhmän arviot Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan merkityksestä seudullisen varhaiskasvatuksen kehittämistyössä

Työryhmän jäsenet arvioivat, että ilman Varkin mukaan tuloa varhaiskasvatuksen seudullinen kehittäminen olisi jäänyt sisällöllisesti ja alueellisesti pieneksi. Pienissä kunnissa kehittäminen olisi ollut vähäistä resurssien vähäisyydestä johtuen. Työntekijöitä on melko vähän ja laaja vuorovaikutus puuttuu. Todettiin, että Saimaankaupunki-selvitystyö ei johtanut konkreettisiin toimenpiteisiin. Ilman Varkkia seudullinen varhaiskasvatuksen kehittäminen olisi voinut jäädä joihinkin yhteisiin koulutustilaisuuksiin tai esimiestason yhteyksiin. Nyt kentän työntekijät tekivät seutukunnallista yhteistyötä samalla tavoin kuin esimiehetkin.

Rukkaset-työryhmän jäsenet arvioivat seutu-, kunta- ja työyhteisötasolla varhaiskasvatuksen seudullisen kehittämisen tulevaisuutta ilman Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikköä. Kuntien sitoutuminen yhteistyöhön voi vähentyä jolloin toimitaan enemmän kuntatasolla. Toisaalta todettiin, että yhteistyö voi osittain laajentua ilman Varkin toimintaa, mutta kehittämisen systemaattisuus ja asiantuntijuuden jakaminen voi vähetä tai loppua. Koulutusta järjestetään todennäköisesti kuntakohtaisesti ja työyhteisötasolla vuorovaikutusmahdollisuudet kapenevat. Työryhmien uudelleen organisoituminen ja koolle kutsuminen voi hautautua arkityön alle. Varkin kautta alkuun saatettua ensimmäistä seudullista varhaiskasvatuksen kehittämistyötä pidettiin tärkeänä ja ajankohtaisena kehittämisenä. *”Mielestäni hyvin alkanut seutuyhteistyö on niin tärkeä, että sitä ei saa päästää loppumaan. Kuntatasolla muutenkin käydään keskustelua aluekunnista.”*

Työryhmä teki varhaiskasvatuksen osaamisklinikan seudullisesta yhteistyöstä SWOT-analyysin. Nelikenttäanalyysiä eli SWOT-analyysiä käytetään kehittämisen ja arvioinnin apuvälineenä, esimerkiksi kun halutaan arvioida jonkin kohderyhmän tai toimintajoukon nykytilaa ja toimintaa. Vahvuudet kuvaavat asioita, joiden varaan voidaan välittömästi alkaa rakentamaan toimintaa. Heikkouksissa tulee esiin asiat, jotka täytyy välittömästi korjata. Mahdollisuuksissa tulee esiin toiminnan mahdollisuudet, jotka voidaan tulevaisuudessa hyödyntää ja uhkissa asiat jotka täytyy tulevaisuutta huomioidessa ottaa huomioon.

VAHVUUDET - Kuntien välinen vuorovaikutus on lisääntynyt (esimiehet, kentän työntekijät) - Hyvä alueellinen koulutus, mikä on kunnille edullista - Asiantunteva kehittämissuunnittelija	HEIKKOUEDET - Henkilöstön vaihtuvuus Rukkaset – ryhmässä ja myös pienryhmissä - Vaihtuvuus; johtavien viranhaltijoiden, päättäjien sitoutuminen jäänyt heikoksi -> Onko työryhmä pystynyt antamaan riittävästi tukea kehittämissuunnittelijan työhön? - Lastenhoitajia ei ole osallistettu kylliksi -> opettaja keskeisyys
MAHDOLLISUUDET - Ammatillinen tuki laajempi - Osaamisen jakaminen - Antaa eväitä laadun kehittämiselle - Laadun kehittäminen mahdollistuu	UHAT - Toiminta loppuu - Henkilökunnalla ei ole mahdollisuus osallistua koulutuksiin <-kuntien henkilöstöresurssit - Riittääkö esimiesten ja henkilökunnan motivaatio kehittämistyöhön

Kuvio 9: Rukkaset-työryhmän tekemä Varkin seudullisen yhteistyön SWOT -analyysi

6.3 Rukkaset-työryhmän arviot Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan merkityksestä varhaiskasvatuksen kehittämistyössä kuntatasolla

Työryhmän jäseniä pyydettiin arvioimaan Varkin merkitystä oman kuntansa kannalta. Mitä kunta on saanut tai hyötynyt Varkin toiminnasta? Sen koettiin lisänneen vuorovaikutusta ja yhteydenpitoa ja auttaneen varhaiskasvatuksen laadun kehittämisessä. Erinomaisia koulutuksia on saatu edullisesti laajalle joukolle omalle paikkakunnalle. Kuntien erityisosaamista on osattu hyödyntää ja moniammatillisuus on lisääntynyt. Seutukunnallisten hyvien ja huonojen kokemusten jakaminen arvioitiin tärkeäksi. Toiminnan koettiin vahvistaneen työntekijöiden luottamusta oman työn tärkeyteen. Yhteistyön myötä myös Lappeenrannan koettiin hyötynneen hankkeesta 1.2.2005 alkaen.

Varkin merkitystä/hyötyä kunnan varhaiskasvatuksen kehittämisen kannalta arvioitiin etenkin Vasu-työskentelyn kautta. Vasu-työskentelyn yhteydessä ammatillisuus, arvostus ja merkitys ovat nousseet esiin. Työntekijät ovat tutustuneet toisiinsa ja oppineet tuntemaan toisten työkäytäntöjä. Yhteiset koulutukset ja SeutuVasun tekeminen ovat laajentaneet varhaiskasvatuksen näkökulmaa. Oman työn arvostaminen on lisääntynyt ja on saatu aikaan konkreettisesti seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma. Varkin merkityksen näkyminen varhaiskasvatuksen

perustyössä, henkilökunnan ja lasten ja perheiden parissa arvioitiin olevan vielä vähäisesti näkyvissä, mutta YksikköVasujen tekemisen arvioitiin helpottuvan, koska asioita on pohdittu jo etukäteen. Vanhempien tietoisuus Vasutyöstä oli kasvanut.

Varkkiin liittyen työryhmän jäsenillä oli mahdollisuus vielä kyselyn loppuun laittaa avoimet kommenttinsa: *”Kokoontumiset ovat lisääntyneet. On tärkeää, että osallistujille jää tunne, että kokoontumisista on ”saanut eväitä.” ”Hyvä juttu, alku hyvälle yhteistyölle. Erityisopetus saa jalansijaa perustyössä.” ”Johanna (kehittämissuunnittelija) on toiminut todella upeasti...”*

7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kaikki arvioinnin kohteena olleet työryhmät saavuttivat **SeutuVasuun liittyneet tavoitteet**. Kirjallinen seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma saatiin toteutettua. Ilman Varhaiskasvatus osaamisklinikan mukana oloa seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma ei olisi toteutunut tässä laajuudessa. Lisäksi Varkin toiminnalla on nähtävissä jo hankkeen tässä vaiheessa **tuloksia eli välittömiä vaikutuksia**. Hankkeessa mukana olevissa kunnissa on 11 päiväkodissa aloitettu YksikköVasujen tekeminen. Kolmen kunnan alueella on yhteensä 29 päiväkotia. Vasutyö on edennyt tätäkin pidemmälle. Hankkeessa mukana olleissa päiväkodeissa on ryhdytty laatimaan LapsenVasuja, jotka ovat lapsilähtöisiä henkilökohtaisia suunnitelmia, lapsen kehityksen ja kasvun seuranta- ja arviointivälineitä (HOJKS). HOJKS:ia on tehty päiväkodeissa ennen Varkin toimintaa. LapsenVasut ovat Stakesin Vasuprosessin ja tehdyn SeutuVasun jatkumona syntynyt sateenvarjokäsite päivähoidossa olevien lapsiin liittyvien asiakirjojen ja myös lapsen omien tuotoksien dokumentoinneista. LapsenVasuja on aloitettu tekemään yhdeksässä päiväkodissa. Yhdessä päiväkodissa on valmistunut ensimmäiset LapsenVasut. Ne on tehty kaikille päiväkodissa oleville lapsille. Sekä YksikköVasut että LapsenVasut ovat molemmat Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan tuloksina syntyneitä välittömiä vaikutuksia.

Työryhmäkohtaiset tavoitteiden saavuttamiset on kuvattu yksityiskohtaisesti jokaisen prosessin kohdalta raportissa erikseen. Keskeisimmissä tavoitteissa työryhmien jäsenen arvioivat tavoitteet saavutetun hyvin. Tavoitteellisen työskentelyn estäviksi tekijöiksi mainittiin työryhmien tavoitteiden asettelun ja työskentelykehikon epäselvyys (yhdessä ryhmässä), poissaolot, ajanpuute, työryhmän edustajien vaihtuminen. Nämä ovat keskeisiä tekijöitä työryhmien

työskentelyissä, joihin kannattaa paneutua mahdollisessa jatkohankkeessa. Verkostotyöryhmien tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisinä edistävinä tekijöinä tuli esiin työryhmien laaja-alainen osaaminen, moniammatillisuus, kuntarajat ylittävä asiantuntijuus, innokkuus, aito kiinnostus kehittää omaa työtään ja yhteinen tarve saada aikaan yhteisiä käytäntöjä. Vastaavanlaisen työryhmätyöskentelyn tarpeellisuudesta oltiin työryhmissä hyvin yksimielisiä. Varhaiskasvatuksen tulevaisuuden kehittämisessä tarvitaan vastaavanlaista kuntarajat ylittävää työryhmätyöskentelyä. Työryhmätyöskentelyssä oli tapahtunut tiedonsiirtoa Varkin kautta varhaiskasvatuksen työyksiköihin ja toisaalta työryhmässä pystyttiin välittämään omaa asiantuntijuutta ja hyviä käytäntöjä toisille työryhmänjäsenille. Arviointiprosessin kautta muodostuivat tuotoksina asiakas- tai lapsilähtöisen verkostotyönmalli s. 32 ja seudullisen kehittämistyön ja työryhmän yhteistyöverkoston malli s. 30. Verkostotyön mallit havainnollistavat ja tuovat esiin verkostotyön rakennetta sekä kehittämis- ja palvelujärjestelmän että asiakkaan näkökulmasta. Verkostojen tiedostaminen ja sen toiminnan sopiminen helpottuu, kun ne visualisoidaan. Se havainnollistaa myös millä tasolla ja miten verkostossa halutaan toimia ja sitä hyödyntää.

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan arvioitavien prosessien tuotoksina oli syntynyt marraskuuhun 2005 mennessä, SeutuVasu julkaisu, Resurssiryhmän suunnitteluraportti ja Latu-hankehakemus seudullisen resurssiryhmän aikaan saamiseksi, em. verkostotyön mallit. Mamu-kulttuurikansio ja erityiskasvatuksen tilastointitaulukoiden yhdentämisprosessi on vielä kesken. Yhteinen tilastointilomake on kuitenkin jo valmis tuotos.

Kaikki kolme työryhmää olivat arvioissaan hyvin yksimielisiä Varkin merkityksestä varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämisessä. Varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämisessä ulkopuolinen taho koettiin tarpeellisenä. Seudullista kehittämistä on vaikea toteuttaa oman työn ohessa. Ilman Varkin toimintaa seudullista kehittämistä ei olisi tapahtunut näin järjestelmällisesti ja tavoitteellisesti. Sen arvioitiin lisänneen varhaiskasvatuksen alueella vuorovaikutusta ja yhteistyötä, sekä laadun kehittämistä. Työn ammatillisuus, arvostus ja merkitys olivat tulleet esiin etenkin Vasu-prosessin aikana. Vaikka varhaiskasvatuksen opetuksen ja tutkimuksen kehittämisen tavoitteeseen liittyvät prosessit eivät olleetkaan arvioinnin kohteena, useissa vastauksissa tuli esiin Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan alueelle tuoman koulutuksen merkitys ja niiden prosessien tuotokset ks. s. 14. Varhaiskasvatuksen seudulliselle kehittämis- ja yhteistyölle nähtiin tarvetta myös tulevaisuudessa. Toimintaympäristöjen nopeat muutokset tuovat haasteita kehittämistyölle sekä sen toteutumiselle.

LÄHTEET:

Arviointi sosiaalipalveluissa. Katsaus arvioinnin peruskysymyksiin. 2001. FinSoc työpapereita 3. Helsinki: Stakes. (European Commission (tammikuu 1997,s.20) Evaluating EU Expenditure Programmes. A Guide. Ex post and Intermediate evaluation. Ensimmäinen painos.)

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka –hanke, Hankesuunnitelma 2003

Paasio, Petteri. 2003. Vaikuttavuuden arvioinnin rakenne ja mahdollisuus sosiaaalialalla. STAKES, FinSoc työpapereita 3/2003

Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka esite 2005

Socom nettisivut, www.socom.fi

SeutuVasu seutukunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma 2005, Imatra, Joutseno, Ruokolahti, Luonnos no:3 14.9.2005 Imatra, Joutseno, Ruokolahti, Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka.

Liitteet:

Liite 1. Asiantuntijatyöryhmän kyselylomake

VARKIN EXPERT ASIANTUNTIJARYHMÄN ARVIOINTIKYSELY 17.10.2005

- 1) Mitkä olivat Expert -työryhmän keskeiset tavoitteet? (Esitä nro järjestyksessä)
- 2) Kuinka mielestäsi työryhmä saavutti sille asetetut tavoitteet?
- 3) Mitkä olivat henkilökohtaiset/työyhteisösi tavoitteet työryhmätyöskentelyn suhteen?
- 4) Kuinka henkilökohtaiset/työyhteisösi tavoitteet työryhmätyöskentelyn suhteen toteutuivat?

5) Vastaa seuraaviin väittämiin oman Expert -työryhmätyöskentelyn kokemuksesi ja arviosi mukaan

	Hyvin suurella määrin	Melko suurella määrin	Vähäisellä määrin	ei ollenkaan	en osaa sanoa
Expert -työryhmä tavoitti sille asetetut Seutuvasuun liittyvät tavoitteet					
Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan toiminta vaikutti Seutuvasun syntymiseen					
Mielestäni Expert -työryhmän työskentelyä on tarpeellista jatkaa tulevaisuudessa					
Expert -työryhmä saavutti sille asetetut sidosryhmien ja hankkeen verkostoyhteistyön ja tiedonkulun edistämiseen liittyvät tavoitteet					
Työryhmätyöskentelyn aikana työhöni liittyvä verkosto tuli työryhmän jäsenten tietoon					
Toiset ryhmänjäsenet pystyivät käyttämään omaa verkostoa- ni hyödykseen omassa työssään					
Työryhmätyöskentelyn aikana toisten työryhmän jäsenten verkostot tulivat tietooni					
Pystyin hyödyntämään toisten jäsenten verkostoja omassa työssäni					
Työryhmätyöskentely on lisännyt oman sidosryhmäni ja hankkeen välistä yhteistyötä					
Työryhmätyöskentely on parantanut yhteistyötä oman ja muiden työryhmään kuuluvien organisaatioiden välillä					
Työryhmätyöskentelyn kautta tieto VARKIN toiminnasta on kulkenut kauttani työyhteisöni					
Mielestäni käytin omaa työverkostoa VARKKIIN liittyvien asioiden eteenpäin tiedottamisessa					
Työryhmässä sain välitettyä oman työni varhaiskasvatuksen tietoa/tilaa VARKIN toiminnan kehittämiseksi					
Työryhmässä sain välitettyä oman työni varhaiskasvatuksen tietoa/tilaa työryhmäryhmän muille jäsenille					
Työryhmä työskentelyssä mietittiin erilaisia keinoja ja menetelmiä eri tahojen käsite-erimielisyyksien laimentamiseksi/poistamiseksi					

Sain työryhmän kautta tietoa alueella toimivista hyvistä varhaiskasvatukseen liittyvistä työtavoista					
Työryhmässä pohdittiin kuntien sisäistä varhaiskasvatukseen liittyvää tiedon kulkua					
Työryhmässä pohdittiin kuntien välistä varhaiskasvatukseen liittyvää tiedon kulkua					
Työryhmässä pohdittiin tiedon kulkua moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta					
Työryhmässä pohdittiin tiedonkulkua lapsen ja perheen näkökulmasta					
Työryhmätyöskentelyssä keskusteltiin tiedonkulkuun liittyvien käytäntöjen yhtenäistämisestä					
Työryhmätyöskentelyssä hyviä käytäntöjä pyrittiin jakamaan eri kuntien sekä eri tahojen kesken					

- 6) Millaiset asiat työryhmätyöskentelyssä ovat mielestäsi edistäneet tai estäneet **seutuvasu työn** tavoitteiden mukaista etenemistä? (Vastauksessasi ilmaise onko kyse edistävästä vai estävästä tekijöistä)
- 7) Millaiset asiat työryhmätyöskentelyssä ovat edistäneet tai estäneet **verkostoyhteistyön ja tiedonkulun edistämisen** tavoitteiden mukaista etenemistä?
- 8) Mitä olisi mielestäsi tapahtunut viimeisen puolentoista vuoden aikana varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämisessä ilman VARKKIa?
- 9) Mitä mielestäsi tapahtuu varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämisessä, jos VARKKI ei saa jatkoa varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkönä?
- 10) Tarvitaanko mielestäsi Expert työryhmän kaltaista seudullista työryhmätyöskentelyä jatkossa?
- 11) Mitä VARKIN Expert työryhmässä mukana oleminen on merkinnyt sinun työyhteisöllesi?
- 12) Mitä muuta haluaisit sanoa?

Liite 2. Asiantuntijatyöryhmän saatekirje

Hyvä Expert -työryhmän jäsen

12.10.2005

Teen Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka –hankkeelle arviointia. Expert –työryhmän toiminta on ollut yksi Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka hankkeen keskeisistä prosesseista. Siksi se on valittu myös mukaan hankkeen prosessiarviointiin.

Arviointi suoritetaan Expert- työryhmän työskentelyssä mukana olleille työryhmän jäsenille ohessa olevana kyselynä. Työryhmän tapaamisessa 17.10.2005 varataan aikaa kyselyyn vastaamiseksi. Niille työryhmän jäsenille, jotka eivät ole mukana tapaamisessa, kysely lähetetään postitse. Postikyselyn vastaukset tulee palauttaa palautuskuoressa arvioijalle viimeistään 24.10 mennessä.

Vastaukset tulevat vain tutkijan käyttöön ja ovat luottamuksellisia. Arvioinnin tulokset tullaan esittämään Varhaiskasvatus osaamisklinikka –hankkeen arviointiraportissa, jonka on määrä valmistua marraskuun 2005 loppuun mennessä. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Vastauksesi on erittäin tärkeä Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka –hankkeen arvioinnin kannalta, mutta myös tulevan varhaiskasvatuksen kehittämistyön kannalta.

Arviointiin liittyvissä asioissa voit ottaa yhteyttä suoraan minuun. Yhteystietoni ovat ohessa.

Suuret kiitokset osallistumisestasi ja vastauksistasi!

Yhteistyö terveisin!

Arja Hakalisto
Tutkija, YTM
SOCOM
Kaakkois-Suomen sosiaalialan
osaamiskeskus
Laserkatu 6
53850 Lappeenranta
Puh. 044-7485303
e-mail: arja.hakalisto@socom.fi

VARKIN ERITYISKASVATUS-TYÖRYHMÄN (ERIKATIN) KYSELY 3.11.2005

- 1) Mitkä olivat Erikat -työryhmän keskeiset tavoitteet? (Esitä nro järjestyksessä)
- 2) Kuinka mielestäsi työryhmä saavutti sille asetetut tavoitteet?
- 3) Millaiset asiat työryhmätyöskentelyssä ovat edistäneet tavoitteiden mukaista etenemistä?
- 4) Millaiset asiat työryhmätyöskentelyssä ovat estäneet tavoitteiden mukaista etenemistä?
- 5) Arvioi kuinka hyvin Erikat työryhmä on saavuttanut seuraavia alussa asettamia tavoitteita?

	erittäin hyvin	hyvin	huonosti	ei ollen- kaan	en osaa sanoa
Erityislasten/-oppilaiden määrrien kartoittaminen pilottikunnissa					
Pilottikuntien välisten erityisopetuksellisten käytäntöjen erojen ja yhtäläisyyksien kartoittaminen					
Erityiskasvatuksellisiin palveluihin ohjautumisen käytäntöjen yhtenäistäminen pilottikunnissa					
Erityiskasvatukseen liittyvien määritelmien ja käsitteiden merkitysten selkeyttäminen ja yhtenäistäminen					
Siirtymävaiheisiin liittyvien käytäntöjen yhtenäistäminen pilottikunnissa esim. yhteisen tiedonsiirtolomakkeen muodossa					
Kuntoutussuunnitelmien yhtenäistäminen pilottikunnissa					
Kuntoutussuunnitelmien muokkaaminen koulun tarpeita vastaaviksi					
Puheterapiapalvelujen kehittäminen yhteistyömuotojen avulla					

- 6) Mitä tuotoksia Erikat työryhmä on saavuttanut/ toteuttanut työskentelyssään?
- 7) Mitä olisi mielestäsi tapahtunut viimeisen puolentoista vuoden aikana varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämisessä ilman VARKKIa?
- 8) Mitä mielestäsi tapahtuu varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämisessä, jos VARKKI ei saa jatkoa varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkönä?
- 9) Tarvitaanko mielestäsi Erikat työryhmän kaltaista seudullista työryhmätyöskentelyä jatkossa?
- 10) Mitä VARKIN Erikat työryhmässä mukana oleminen on merkinnyt sinun työyhteisöllesi?
- 11) Mitä muuta haluaisit sanoa?

Liite 4. Erityiskasvatustyöryhmän saatekirje

Hyvä Erikat -työryhmän jäsen

2.11.2005

Teen Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka –hankkeelle arviointia. Erikat –työryhmän toiminta on ollut yksi Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka hankkeen keskeisistä prosesseista. Siksi se on valittu myös mukaan hankkeen prosessiarviointiin.

Arviointi suoritetaan Erikat- työryhmän työskentelyssä mukana olleille työryhmän jäsenille ohessa olevana kyselynä. Työryhmän tapaamisessa 3.11.2005 varataan aikaa kyselyyn vastaamiseksi. Niille työryhmän jäsenille, jotka eivät ole mukana tapaamisessa, kysely lähetetään postitse. Postikyselyn vastaukset tulee palauttaa palautuskuoressa arvioijalle viimeistään 9.11 mennessä.

Vastaukset tulevat vain tutkijan käyttöön ja ovat luottamuksellisia. Arvioinnin tulokset tullaan esittämään Varhaiskasvatus osaamisklinikka –hankkeen arviointiraportissa, jonka on määrä valmistua marraskuun 2005 loppuun mennessä. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Vastauksesi on erittäin tärkeä Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka –hankkeen arvioinnin kannalta, mutta myös tulevan varhaiskasvatuksen kehittämistyön kannalta.

Arviointiin liittyvissä asioissa voit ottaa yhteyttä suoraan minuun. Yhteystietoni ovat ohessa.

Suuret kiitokset osallistumisestasi ja vastauksistasi!

Yhteistyö terveisin!

Arja Hakalisto
Tutkija, YTM
SOCOM
Kaakkois-Suomen sosiaalialan
osaamiskeskus
Laserkatu 6
53850 Lappeenranta
Puh. 044-7485303
e-mail: arja.hakalisto@socom.fi

VARKIN RUKKASET- TYÖRYHMÄN ARVIOINTIKYSELY/ RYHMÄTYÖSKENTELY 19.10.2005

- 1) RUKKASET- työryhmän keskeiset tavoitteet ovat: (esitä nro järjestyksessä)
- 2) Mitkä niistä on saavutettu tähän mennessä?
- 3) Miten ne on saavutettu? (Arvio: hyvin suuressa määrin/ melko suuressa määrin/vähäisessä määrin/ei ollenkaan/ en osaa sanoa) Voit kuvata myös prosessia miten tavoitteisiin päästiin muutamien virkkein.
- 4) Mitä olisi mielestäsi tapahtunut viimeisen puolentoista vuoden aikana varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämisessä ilman VARKKIa?
- 5) Mitä mielestäsi tapahtuu varhaiskasvatuksen seudullisessa kehittämisessä, jos VARKKI ei saa jatkoa varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkönä? (seutu-, kuntataso, työyhteisötaso)
- 6) VARKIN MERKITYS KUNNALLESI: Mitä kuntasi on saanut/ hyötynyt VARKIN toiminnasta/työstä?
- 7) VARKIN MERKITYS KUNTASI VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄMISELLE: Mitä kuntasi varhaiskasvatus on hyötynyt VARKIN toiminnasta/työstä?
- 8) VARKIN MERKITYS KUNTASI VARHAISKASVATUKSEN PERUSTYÖLLE: Miten VARKIN toiminta/työ näkyy päivähoidon henkilökunnan ja lasten ja perheiden kanssa työskentelyssä?
- 9) Mitä muuta VARKKIIN liittyvää haluat sanoa?

KIITOS VASTAUKSISTASI JA HYVÄÄ SYKSYÄ!

Liite6. Rukkaset-työryhmän saatekirje

20.10.2005

HEI!

Teen arviointia Varhaiskasvatuksen osaamisklinikalle. RUKKASET työryhmä on yksi keskeinen VARKIN toimintaan liittyvä työryhmä. Rukkaset työryhmän kokouksessa 19.10 työryhmän jäsenet vastasivat arviointiin liittyvään kyselyyn. Laitan ohessa kyselyn sinulle, ja toivon, että voisit vastata siihen mahdollisimman pian eli 27.10 mennessä. Mielipiteesi ja arviosi VARKIN toiminnasta ovat erittäin tärkeitä arvioinnin ja toiminnan kehittämisen kannalta. Vastaukset tulevat vain arvioijan käyttöön. Arviointiraportti valmistuu 30.11. mennessä. Mikäli sinulla on kysymistä arviointiin liittyen toivon, että otat yhteyttä suoraan minuun.

Ystävällisin terveisin!

Arja Hakalisto
tutkija YTM
Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
SOCOM OY
Laserkatu 6
53850 lappeenranta
puh.044-7485303